

รายงาน

ของ

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

รายงานแผนปฏิรูปวาระเพิ่มเติม
เรื่อง แนวทางการปฏิรูปสลากเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม
และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

คำพิพากษา

(สำเนา)

ที่ (สพช) ๓๕๑๙/๒๕๕๕

สภาปฏิรูปแห่งชาติ

ถนนอุทองใน เขตดุสิต กทม. ๑๐๓๐๐

๒๓/ กรกฎาคม ๒๕๕๕

เรื่อง รายงานของคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
กราบเรียน ประธานสภาปฏิรูปแห่งชาติ

สิ่งที่ส่งมาด้วย รายงานแผนปฏิรูปวาระเพิ่มเติม เรื่อง แนวทางการปฏิรูปสลากรเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม
และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากรวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. จำนวน ๑ ชุด

ตามที่ที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ ครั้งที่ ๗/๒๕๕๕ วันอังคารที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๕ ได้ลงมติตั้งคณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส (คณะกรรมการปฏิรูปสังคมฯ) มีหน้าที่ตามข้อบังคับการประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๕ ข้อ ๘๐ วรรคสาม (๑๒) ในการศึกษา วิเคราะห์ จัดทำแนวทางและข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิรูปด้านสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสให้สัมฤทธิ์ผล รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่อื่นตามที่สภามอบหมาย นั้น

ในการประชุมคณะกรรมการปฏิรูปสังคมฯ เมื่อวันที่ ๒๒ กรกฎาคม ๒๕๕๕ ได้พิจารณา รายงานวาระปฏิรูปเพิ่มเติม รายงานแผนปฏิรูปวาระเพิ่มเติม เรื่อง แนวทางการปฏิรูปสลากรเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากรวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ซึ่งได้นำไปปรึกษาหารือในที่ประชุม คณะกรรมการปฏิรูปเศรษฐกิจ การเงินและการคลัง เมื่อวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๕ และเห็นด้วยกับ รายงานฉบับนี้แต่เห็นว่ามีความเกี่ยวข้องกับมิติทางสังคมมากกว่า จึงเสนอเรื่องให้ทางคณะกรรมการปฏิรูปสังคมฯ เป็นเจ้าของเรื่อง ผลการพิจารณาของคณะกรรมการสังคมฯ เห็นว่ารายงานการปฏิรูปเรื่องนี้สอดคล้องกับ รายงานการพิจารณาการศึกษา เรื่อง วิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) และร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจ เพื่อสังคม พ.ศ. ซึ่งสภาปฏิรูปแห่งชาติได้มีมติเห็นชอบไปแล้วเมื่อวันที่ ๙ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๕ กรรมการ คณะนี้ประกอบด้วย

๑. นายอำพล จินดาวัฒนะ	ประธานกรรมการ
๒. นางอุบล หลิมสกุล	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายวิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นางฉิมมพร กองสอน	รองประธานกรรมการ คนที่สาม
๕. นายฐิติ วุฑฒิโกวิท	ที่ปรึกษากรรมการ
๖. นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	ที่ปรึกษากรรมการ
๗. นายปรีชา บุตรศรี	ที่ปรึกษากรรมการ
๘. นายพลเดช ปิ่นประทีป	ที่ปรึกษากรรมการ
๙. นางศรินา ปวโรฬารวิทยา	ที่ปรึกษากรรมการ
๑๐. นางภัทริยา สุมะโน	โฆษกกรรมการ
๑๑. นายภาคพล แก้วประพาฬ	กรรมการ
๑๒. นางกัญญ์รัฐญาณ ภูสวาสดี	กรรมการ
๑๓. นางกอบแก้ว จันทร์ดี	กรรมการ
๑๔. นายกิตติภณ พุ่งกลาง	กรรมการ
๑๕. นางกุไชหะวันชาพีหะโน มนูญทวี	กรรมการ

/๑๖. นายโกเมศ...

๑๖. นายโกเมศ แดงทองดี	กรรมการ
๑๗. นายจิรวุฒิ เวียงदान	กรรมการ
๑๘. นายเฉลิมพล ประทีปะวณิช	กรรมการ
๑๙. นางพันธุ์ทิพย์ สายสุนทร	กรรมการ
๒๐. นางสาวสมสุข บุญญาบัญชา	กรรมการ
๒๑. พลตำรวจตรี ชจร สัยวัตร์	กรรมการ
๒๒. พลเอก ชูศิลป์ คุณาไทย	กรรมการ
๒๓. นายธีรศักดิ์ พานิชวิทย์	กรรมการ
๒๔. นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์	เลขานุการคณะกรรมการ

บัดนี้ คณะกรรมการได้ดำเนินการพิจารณาศึกษาเรื่อง “แนวทางการปฏิรูปสลากเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.” เสร็จแล้ว ภายในกรอบระยะเวลาที่เหมาะสม ดังนี้

๑. เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องปฏิรูป

(๑) เพื่อเปลี่ยนปรัชญาการออกสลากตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่มุ่งแสวงหารายได้ของแผ่นดินมาเป็นสลากเพื่อสังคม

(๒) สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมและพลังพลเมือง โดยนำเงินจากสลากส่วนหนึ่งมาจัดตั้งเป็นกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อจัดสรรให้แก่กองทุนด้านสังคมที่กำหนดไว้ และนำเงินรางวัลที่ไม่มีผู้รับตามที่กฎหมายกำหนดส่งให้เป็นรายได้ของกองทุนส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมตามร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. แหล่งทุนเหล่านี้จะมีส่วนช่วยส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้พึ่งตนเองได้ เสริมสร้างพลังพลเมือง ภาคประชาสังคม กลุ่มคนด้อยโอกาส ทำให้ช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน และเพื่อป้องกันหรือลดผลกระทบจากการพนัน และช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน

(๓) แก้ปัญหาธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด

๒. สิ่งที่ประชาชนจะได้รับหรือความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการปฏิรูป

(๑) สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมและพลังพลเมือง โดยนำเงินจากสลากส่วนหนึ่งมาจัดตั้งเป็นกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อช่วยส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้พึ่งตนเองได้ เสริมสร้างพลังพลเมือง ภาคประชาสังคม กลุ่มคนด้อยโอกาส

(๒) แก้ปัญหาการจำหน่ายสลากเกินราคา ปัญหาการจัดสรรโควต้าสลากในระยะยาว มีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคหรือประชาชนผู้ซื้อสลาก ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มประชากรเปราะบางที่เป็นเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อย คนพิการ และมีส่วนช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม แก้ปัญหาผลกระทบจากการเล่นพนันและสลาก

(๓) แก้ปัญหาการครอบงำของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ ผู้มีอิทธิพลที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยไม่เป็นธรรม เพื่อให้การบริหารจัดการสลากมีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ฯลฯ

๓. กรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการปฏิรูปในแต่ละประเด็น

นำเสนอต่อรัฐบาลเพื่อพิจารณาในเดือนสิงหาคม ๒๕๕๘

จึงกราบเรียนมาเพื่อโปรดนำเสนอต่อที่ประชุมสภาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณารายงานแผนปฏิรูป
วาระเพิ่มเติม เรื่อง แนวทางการปฏิรูปสลากเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจ
เพื่อสังคม พ.ศ. และหากสภาปฏิรูปแห่งชาติมีมติเห็นชอบได้โปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) อำพล จินดาวัฒน์

(นายอำพล จินดาวัฒน์)

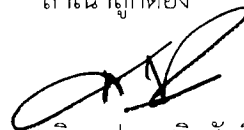
ประธานกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ
ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส

สำนักกรรมการ ๓

โทร. ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๗

โทรสาร ๐ ๒๒๔๔ ๒๕๗๘

สำเนาถูกต้อง

(นายสาธิต ประเสริฐศักดิ์)

ผู้อำนวยการสำนักกรรมการ ๓

ดำรง ร้าง/ทาน

นิภาพร/พิมพ์

สารบัญ

๑. หลักการและเหตุผล	๑
๒. ประเด็นปฏิรูป	๒
๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์	๒
๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์	๒
๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางดำเนินการ	๑๑
๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕	๑๒
๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖	๑๓

ภาคผนวก

ร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

รายงาน

คณะกรรมการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ

เรื่อง แนวทางการปฏิรูปสลากเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม และร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

๑. หลักการและเหตุผล

สลากกินแบ่งรัฐบาลหรือลอตเตอรี่ (lottery) เป็นการพนันชนิดหนึ่ง แม้จะถูกมองว่ามีข้อดีบางประการ และมีข้อเสียน้อยกว่าการพนันประเภทอื่น แต่ก็อาจสร้างผลเสียต่อประชาชนได้เช่นกัน เช่น ปัญหาพฤติกรรม การใช้เงินไม่เหมาะสมกับรายได้ ปัญหาหนี้สิน ปัญหาครอบครัว บางรายอาจเข้าข่ายป่วยเป็นโรคติดพนัน (pathological gambling) ฉะนั้น ภาครัฐจึงไม่ควรส่งเสริมให้ประชาชนเล่นสลากเพื่อแสวงหารายได้เข้ารัฐ เนื่องจากเงินที่ได้จากการจำหน่ายสลากส่วนใหญ่เป็นเงินของคนจน ผู้มีรายได้น้อย คนหาเช้ากินค่ำ ผลการศึกษา ในปี พ.ศ. ๒๕๕๔ พบว่า มีประชากรซื้อสลากฯ สูงถึง ๑๙.๒ ล้านคน คิดเป็นมูลค่ารวมกันประมาณ ๗๖,๗๖๙ ล้านบาทต่อปี (คิดจากข้อมูลสลากกินแบ่งรัฐบาลที่ออกในขณะนั้นจำนวน ๕๐ ล้านฉบับ และสลากการกุศล จำนวน ๒๒ ล้านฉบับ รวม ๗๒ ล้านฉบับต่องวด) อีกทั้งเงินรายได้ที่รัฐจัดเก็บได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาลในแต่ละปี ก็มีจำนวนไม่มากนักเมื่อเปรียบเทียบกับรายได้ของรัฐโดยรวม คือรายได้จากสลากที่นำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน ตกราวปีละ ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท การจัดเก็บเงินสลากเป็นรายได้แผ่นดิน ในทางเศรษฐศาสตร์เปรียบเสมือน เป็นภาษีคนจน ซึ่งตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลฉบับปัจจุบัน รัฐจัดเก็บในอัตราที่สูงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับภาษีอื่น ๆ

รัฐบาลควรปฏิรูปกิจการสลากและยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่มีเนื้อหาล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับปรัชญาในการออกสลากหรือลอตเตอรี่ของนานาประเทศที่มีพัฒนาการ ความก้าวหน้าในเรื่องนี้ กล่าวคือ ต้องลดสัดส่วนการนำส่งเงินเป็นรายได้แผ่นดิน และจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่ง ไปพัฒนาสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างความเป็นธรรมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ ภาคประชาชน ภาคประชาสังคม อันจะก่อให้เกิดนวัตกรรมทางสังคมและสร้างความปรองดอง รวมถึง สนับสนุนการส่งเสริมศักยภาพและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน สร้างความมั่นคงและเป็นธรรมทางสังคม ให้แก่ประชากรที่มีความเปราะบาง เช่น ผู้ด้อยโอกาส กลุ่มคนพิการ คนชายขอบ คนยากไร้ เด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ เช่นเดียวกับประเทศที่เจริญแล้วหลายประเทศที่มีกฎหมายกำหนดให้นำเงินจากธุรกิจลอตเตอรี่มาเป็นเงินสนับสนุน ส่งเสริมงานพัฒนาสังคมของภาคประชาสังคม กลุ่มจิตอาสา

ความจำเป็นอีกประการที่จะต้องปฏิรูปกิจการสลากก็คือ การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการสลาก เพราะการบริหารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลในปัจจุบันตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลและเป็นผู้ให้บริการในขณะเดียวกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาลของธุรกิจพนันหรือกิจการสลาก จนอาจก่อให้เกิดปัญหาธรรมาภิบาล ความโปร่งใสในการบริหารงาน รวมถึงปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาการผูกขาดโควตาสลาก การจำหน่ายสลากเกินราคา การแสวงหาประโยชน์จากสำนักงานสลาก ฯ โดยมีขอบ ซึ่งในต่างประเทศจะมีการแยกบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน แม้แต่ในบางประเทศที่มีผู้ประกอบการพนันประเภทหนึ่งเพียงรายเดียว ภาครัฐก็ต้องจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแล ด้านนี้เป็นการเฉพาะ

๒. ประเด็นปฏิรูป

การดำเนินกิจการสลากของไทยมีปัญหาหลายประการที่ไม่สามารถแก้ไขได้ ส่วนหนึ่งเกิดจากพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่มีเนื้อหาล้าสมัย ไม่สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการสลากที่มีธรรมาภิบาล ปัญหาที่ควรมีการปฏิรูปมีดังนี้

๑.๑ การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการมีความมุ่งหมายในการแสวงหารายได้ของแผ่นดิน ซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงเห็นสมควรเปลี่ยนแปลงปรัชญาของการบริหารจัดการสลากให้เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวปฏิบัติของนานาชาติอารยประเทศ

๑.๒ ปัญหาสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลในหลายยุคสมัย ถูกครอบงำโดยนักการเมือง ผู้มีอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์จากสลาก โดยเฉพาะการจัดสรรโควตาสลากให้แก่กลุ่มผลประโยชน์บางกลุ่ม รวมถึงปัญหาธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

๑.๓ ปรับเปลี่ยนอำนาจพิจารณาอนุมัติการออกสลากการกุศลตามพระราชบัญญัติการพนัน พ.ศ. ๒๔๗๘ มาบัญญัติไว้ภายใต้กฎหมายสลากฉบับใหม่ เพื่อให้มีระบบตรวจสอบอย่างรัดกุมมากขึ้น ป้องกันการแทรกแซงของนักการเมืองหรือกลุ่มผลประโยชน์ที่ต้องการนำเงินจากสลากไปใช้ผิดวัตถุประสงค์

๑.๔ ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของคนไทยเป็นปัญหาสำคัญ การนำเงินจากสลากส่วนหนึ่งมาช่วยสนับสนุน พัฒนาพลังพลเมือง ภาคประชาสังคม กลุ่มคนด้อยโอกาส ช่วยลดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งจะมีส่วนแก้ปัญหาค่าความเหลื่อมล้ำได้อีกช่องทางหนึ่ง

๑.๕ ปัญหาความไม่เป็นธรรมต่อผู้ค้าสลากรายย่อยที่ต้องรับความเสี่ยงในการขาดทุนจากการจำหน่ายสลากไม่หมดและสลากที่ไม่มีผู้ซื้อหรือสลากตายแต่เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากการขายสลากในปัจจุบันเป็นการขายขาด สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลไม่รับซื้อคืนสลากที่ยังไม่ออกผลรางวัล

๑.๖ ปัญหาผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมต่อประชาชนผู้ซื้อสลาก เช่น การลุ่มหลงมัวเมาในการพนันทำให้เกิดปัญหาหนี้สิน ปัญหาครอบครัว เพราะผู้ซื้อสลากส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยหรือคนหาเช้ากินค่ำ เมื่อผู้เล่นสลากนำเงินไปซื้อสลาก เงินที่จะนำไปใช้สอยในชีวิตประจำวันก็จะน้อยลง บางคนจัดสรรเงินไปเล่นสลากเป็นจำนวนมากเมื่อเทียบกับรายได้ของตน จนกระทั่งไม่สามารถนำเงินไปใช้จ่ายและส่งผลกระทบต่อครอบครัว

๓. วิธีการพิจารณาศึกษาวิเคราะห์

การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (documentary research) ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูล เอกสาร รายงานวิจัย บทความวิชาการที่เกี่ยวข้องกับสลาก พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗

๔. สรุปผลการศึกษาวิเคราะห์

ในอดีตนั้น วัตถุประสงค์สำคัญประการในการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ คือ รัฐต้องการแสวงหารายได้ด้วยการระดมเงินจากประชาชนทั่วไป และเพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากการออกสลากของนักการเมือง โดยกลุ่มผู้ซื้อสลากส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อยหรือคนหาเช้ากินค่ำ สอดคล้องกับข้อมูลทางวิชาการในหลายประเทศทั่วโลกในเรื่องนี้ได้ข้อสรุป

ตรงกันว่า ผู้มีรายได้น้อยเป็นผู้ซื้อสลากกลุ่มใหญ่ที่สุด^๑ เงินรายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาลถือเสมือนเป็นภาษีทางอ้อมซึ่งรัฐจัดเก็บจากประชาชนที่เล่นสลาก

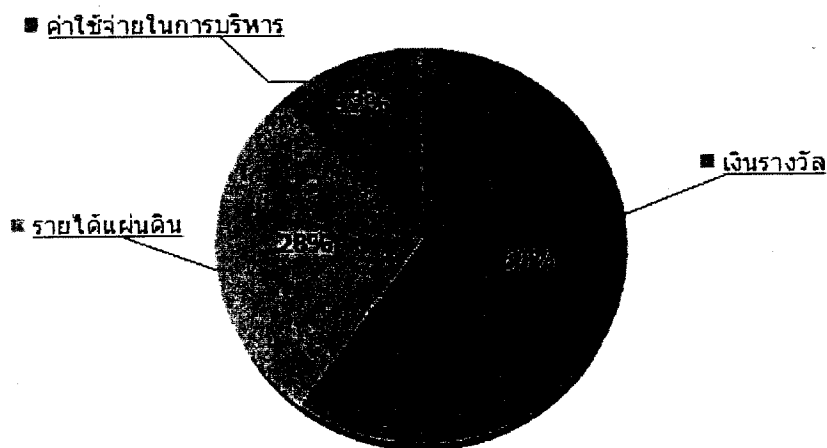
การกำหนดส่วนแบ่งเงินรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลตามกฎหมายสำนักงานสลาก ฯ เป็นไปตามมาตรา ๒๒ (แผนภูมิ ๑) ดังนี้

“มาตรา ๒๒ เงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้จัดสรร ดังนี้

- (๑) ร้อยละหกสิบเป็นเงินรางวัล
- (๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแปดเป็นรายได้แผ่นดิน
- (๓) ไม่เกินกว่าร้อยละสิบสองเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานซึ่งรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลด้วย”

แผนภูมิ ๑ การกำหนดส่วนแบ่งเงินรายได้จากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล

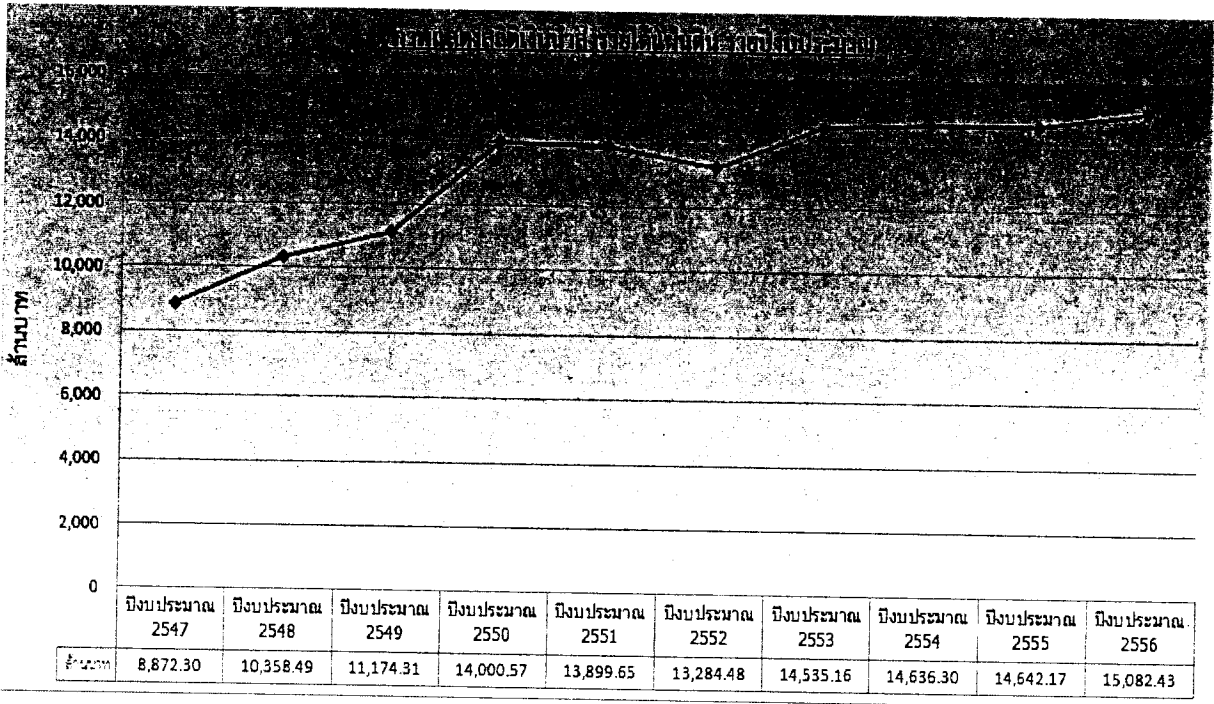
การกำหนดส่วนแบ่งรายได้ และค่าใช้จ่าย

รายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาลที่นำส่งเป็นรายได้แผ่นดินตามที่กฎหมายบัญญัติคือ ร้อยละ ๒๘ ของราคาสลาก ตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๐ ถึง พ.ศ. ๒๕๕๖ คิดเป็นเงินรวมปีละ ๑๔,๐๐๐ ถึง ๑๕,๐๐๐ ล้านบาท (แผนภูมิ ๒) โดยคิดจากจำนวนสลากกินแบ่งรัฐบาลจำนวน ๕๐ ล้านฉบับต่องวด หรือคิดเป็นยอดเงินรวมปีละ ๔๘,๐๐๐ ล้านบาท

^๑ Rasiyah, Devinaga, “Literature Review on Attitudes and Social Norms with Respect to Playing Lotteries: A Global Perspective”, European Journal of Economics, Finance and Administrative Sciences, ๒๗ (๒๐๑๐): ๗๐ - ๗๑.

แผนภูมิ ๒ การนำส่งรายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นรายได้แผ่นดิน ๒

สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้จัดสรรเงินซึ่งเหลือจากการบริหารจัดการของสำนักงาน ฯ มาใช้ในกิจกรรมสาธารณประโยชน์อยู่บ้าง แต่ก็มีจำนวนเงินที่น้อยมากคือราว ๑๐๐ ถึง ๓๐๐ ล้านบาทต่อปี ในบางกรณียังมีประเด็นปัญหาการพิจารณาอนุมัติทุนบริจาค การถูกแทรกแซงจากนักการเมือง ขาดระบบการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินสนับสนุนแก่ผู้รับทุนหรือเงินบริจาคที่รัดกุม

ฉะนั้น ภาครัฐไม่ควรนำเงินรายได้จากสลากทั้งหมดมาเป็นรายได้แผ่นดิน แต่ควรจัดสรรเงินส่วนหนึ่งมาช่วยพัฒนาสังคม โดยแนวทางการจัดสรรเงินรายได้จากสลากในหลายประเทศ จะมีหลักการสำคัญคือ เน้นการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่ดำเนินการโดยภาคประชาสังคม ชุมชนท้องถิ่น มากกว่าการสนับสนุนหน่วยงานของรัฐที่ได้รับงบประมาณตามปกติอยู่แล้ว นอกจากนี้ ควรเน้นการสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมที่มีได้รับงบประมาณจากภาครัฐ โครงการที่มีขนาดเล็ก และต้องมีใช่เป็นโครงการเพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล

รัฐบาลปัจจุบันของท่านนายกรัฐมนตรี พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากกินราคาเป็นอย่างมาก จึงอาศัยอำนาจของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ออก “คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๘ เรื่อง มาตรการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล” (ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘) โดยมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างของ คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลตามกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล การยกเลิกมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ และบัญญัติมาตรา ๒๒ ใหม่เพื่อกำหนดการจัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายสลาก ดังนี้

^๒ http://hopes.glo.or.th/ewt_news.php?nid=1473

“มาตรา ๒๒ เงินที่สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้จัดสรร ดังนี้

- (๑) ร้อยละหกสิบเป็นเงินรางวัล
- (๒) ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบเป็นรายได้แผ่นดิน
- (๓) ไม่เกินกว่าร้อยละสิบเจ็ดเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานซึ่งรวมทั้งค่าใช้จ่ายในการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลด้วย
- (๔) ร้อยละสามเป็นเงินกองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคม”

นอกจากนี้ คำสั่งหัวหน้าคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ ๑๑/๒๕๕๘ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้ง “กองทุนสลากกินแบ่งรัฐบาลเพื่อพัฒนาสังคม” ซึ่งมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อส่งเสริมการศึกษาและการวิจัยปัญหาเกี่ยวกับการพนัน สาเหตุและผลกระทบจากการพนัน รวมทั้งมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหายุ่งยากเกี่ยวกับการพนัน
- (๒) เพื่อส่งเสริมการเผยแพร่ความรู้และทัศนคติที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพนัน สร้างการรู้เท่าทันเพื่อป้องกันการติดการพนัน รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน
- (๓) เพื่อเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการพนัน
- (๔) เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาล

ทั้งนี้ คณะรัฐมนตรีได้เคยลงมติอนุมัติในหลักการร่างพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ตามที่กระทรวงการคลังเสนอ ซึ่งคณะกรรมการกฤษฎีกาได้พิจารณาแล้วเสร็จและอยู่ระหว่างการเตรียมเสนอสภานิติบัญญัติแห่งชาติ แต่ร่างกฎหมายนี้ถูกคัดค้านจากภาคประชาชนที่เห็นว่า ยังมีได้เป็นร่างกฎหมายที่ปฏิรูปกิจการสลากและอาจเปิดช่องให้นักการเมืองเข้ามาแสวงหาประโยชน์หรือครอบงำสลากได้เช่นเดิม ต่อมารัฐบาลพิจารณาเห็นควรให้นำร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวมาทบทวนเพื่อแก้ไขปรับปรุงใหม่ จึงยังมีได้เสนอร่างกฎหมายนี้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ (ข้อมูล ณ เดือนมิถุนายน ๒๕๕๘)

เหตุผลความจำเป็นที่ต้องปฏิรูปสลาก

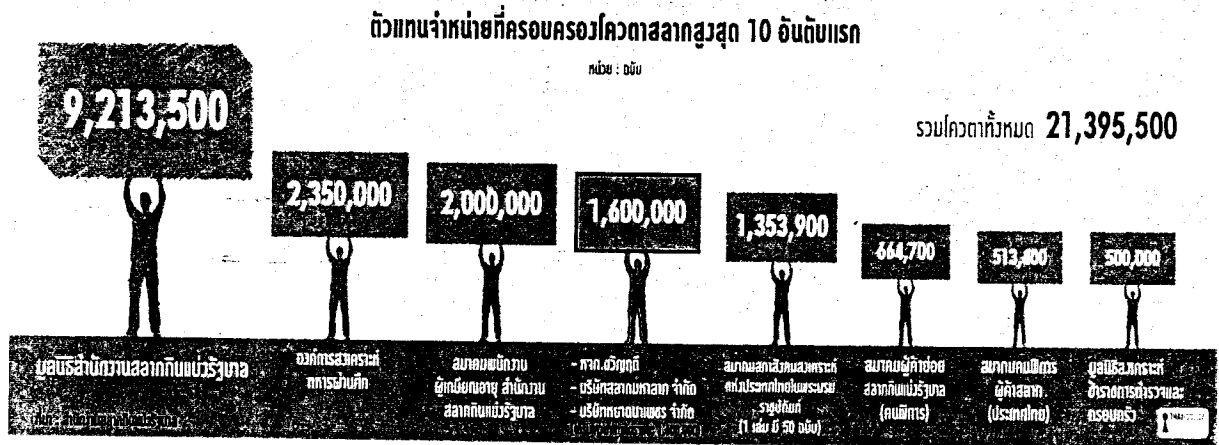
ดังที่กล่าวมาแล้วว่า ปัญหาเกี่ยวกับสลากมีหลายประการ โดยเฉพาะปรัชญาในการออกสลากที่มุ่งแสวงหารายได้เข้ารัฐเป็นหลัก ดังจะเห็นได้จากการจัดเก็บเงินรายได้ ร้อยละ ๒๘ ของราคาสลากเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งถือว่าม้อตราที่สูงมากเมื่อเปรียบเทียบกับภาษีการพนันประเภทสลากในต่างประเทศที่มักจะจัดเก็บในอัตราไม่เกิน ร้อยละ ๑๐ ถึง ๑๕ และนำเงินส่วนหนึ่งไปใช้ในการพัฒนาสังคมของภาคประชาสังคมหรือองค์กรด้านการศึกษา ศิลปะหรือวัฒนธรรมซึ่งมีเงื่อนไขสำคัญคือจะต้องไม่ซ้ำซ้อนกับโครงการที่ได้รับงบประมาณตามปกติ ปัญหาการบริหารจัดการกิจการสลากที่มีปัญหาผลประโยชน์ขัดกัน จนกลายเป็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ เช่น การจำหน่ายสลากเกินราคา ปัญหาระบบจัดสรรโควตาสลากที่ไม่เป็นธรรม

ปัญหาธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล เช่น การดำเนินงานที่เอื้อประโยชน์ต่อผู้รับโควตาสลากรายใหญ่บางรายในลักษณะผูกขาด ผู้ค้าสลากรายย่อยไม่สามารถเข้าถึงสลากได้โดยตรง อีกทั้งยังขาดกลไกการตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากกิจการสลากกินแบ่งรัฐบาล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเงินและผลประโยชน์มหาศาล หรือข้อสงสัยเรื่อง “ห่วยลือก” สำหรับรางวัลเลขท้าย ๒ ตัวและเลขท้ายรางวัลที่ ๑ ในรัฐบาลบางยุคบางสมัย รวมถึงคดีห่วยลือกที่ศาลเคยตัดสินลงโทษผู้กระทำผิดมาแล้ว

นอกจากนี้ ยังพบปัญหาสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและคณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาล ในหลายยุคหลายสมัย ถูกครอบงำโดยนักการเมือง ผู้มีอิทธิพล กลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์ จากสลาก ดังจะเห็นได้จากโครงสร้างอำนาจการบริหารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล มีลักษณะเอื้อต่อการ ถูกควบคุมโดยฝ่ายการเมือง” โดยเฉพาะในมาตรา ๑๐ ที่ระบุว่า “ให้รัฐมนตรีมีอำนาจหน้าที่กำกับโดยทั่วไป สั่งให้กระทำหรือยับยั้งการกระทำใด ๆ เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลหรือมติคณะรัฐมนตรี ...” ดังเช่น กรณีโครงการการออกสลากพิเศษเลขท้าย ๒ ตัว ๓ ตัว หรือที่เรียกว่า โครงการหอยบนดินซึ่งคณะรัฐมนตรี ในขณะนั้น มีมติให้สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลดำเนินการออกหอยบนดิน โดยไม่มีกฎหมายรองรับ และให้ คณะรัฐมนตรีนำรายได้จากหอยบนดินไปช่วยเหลือสังคมโดยไม่นำเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน ซึ่งเป็นการดำเนินการ ที่ไม่มีกฎหมายให้อำนาจไว้ จนเป็นเหตุให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีคำตัดสินว่า จำเลยที่เป็นอดีตผู้บริหารสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลและผู้เกี่ยวข้องมีความผิดตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ ยังมีกรณีประเด็นที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่สลากที่มีการจำหน่ายสลากเกินราคาคือ กรณีที่ มูลนิธิสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลได้รับโควตาสลากกว่า ๙ ล้านฉบับต้องงวดจากสำนักงานสลากฯ ซึ่งมากกว่าผู้ได้รับการจัดสรรโควตาสลากรายอื่น ๆ (ดู แผนภาพ ๑) เพื่อนำมาจัดสรรต่อให้ตัวแทนจำหน่าย, ยี่ปัว-ชาปัว ทั้งนี้ มูลนิธิสำนักงานสลากฯ จะมีรายได้จากการจัดสรรสลากคู่ละ ๑.๖๐ บาท (เงินส่วนลดคิดเป็น ร้อยละ ๒ หักจากส่วนลดร้อยละ ๔ ที่มูลนิธิฯ ได้รับ) คิดเป็นเงิน ๗ ล้านบาท/งวด หรือเดือนละ ๑๔ ล้านบาท มูลนิธิสำนักงานสลากฯ จะแบ่งเงินรายได้ส่วนนี้ออกเป็น ๒ ส่วนคือ ส่วนแรกนำรายได้จากการขายสลาก เดือนละ ๗ ล้านบาท ส่งให้สำนักงานสลากฯ จัดสรรเป็นเงินเดือนพนักงานสลาก, ลูกจ้างชั่วคราวและลูกจ้าง ของบริษัทเอกชน ทั้งสำนักงานสลากฯ เช่น พนักงานสลากจะได้เงินส่วนนี้เดือนละ ๙,๐๐๐ บาทหรือ ปีละ ๑๐๘,๐๐๐ บาท โดยบวกเพิ่มจากเงินเดือนที่ได้รับแต่ละเดือน ส่วนที่เหลืออีก ๗ ล้านบาท โอนให้ สำนักงานสลากฯ นำไปใช้จ่ายในรายการที่สำนักงานสลากฯ เบิกจ่ายไม่ได้ เช่น สวัสดิการของพนักงานด้วย งานปีใหม่ สงกรานต์ งานกฐินผ้าป่า^๔

แผนภาพ ๑ ข้อมูลตัวแทนจำหน่ายสลากที่ได้รับโควตาสูงสุด อันดับแรก

^๓ รัตพงษ์ สอนสุภาพ และศรัณย์ จิตติลักษณ์, (๒๕๕๔), รายงานวิจัย “สลากกินแบ่งรัฐบาล : โครงสร้างอำนาจและผลประโยชน์ของใคร”. คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

^๔ คำต่อคำ “ชัยวัฒน์ พลสกักดี” ประธานมูลนิธิสำนักงานสลากฯ เปิด “ไอ้ไม่โกง” ตัวจริง – เก็บค่าคงคู่ละ ๑.๖ บาท แจก พนง. สลาก ๘๐๐ คน คนละ ๙,๐๐๐ บาท/เดือน (๗ พฤษภาคม ๒๕๕๘) at <http://thaipublica.org/2015/05/chaiwat-lottery/>

ในอดีตที่ผ่านมา ภาครัฐยังให้ความสำคัญกับการสนับสนุนงบประมาณแก่หน่วยงานของรัฐ ภาคประชาสังคม องค์กรพัฒนาเอกชน ชุมชนท้องถิ่นในงานพัฒนาสังคมไม่มากนัก ปัญหาสำคัญประการหนึ่งก็คือ การขาดแคลนแหล่งเงินรายได้ที่จะสนับสนุนการดำเนินโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ประกอบกับความไม่คล่องตัวขององค์กรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบบริหารจัดการกองทุนด้านสังคมต่าง ๆ รวมถึงประเด็นประสิทธิภาพในการบริหารกองทุนไม่ว่าจะเป็นกองทุนที่มีกฎหมายจัดตั้งหรือกองทุนที่ตั้งขึ้นโดยระเบียบหรือมติคณะรัฐมนตรี รัฐบาลจึงควรให้ความสำคัญกับการหาแหล่งรายได้อื่นนอกเหนือจากงบประมาณแผ่นดิน เพื่อที่จะใช้เสริมหนุนภารกิจหลักของรัฐในงานพัฒนาสังคมด้านต่าง ๆ

ปัจจุบันประเทศไทยยังมีการจัดงบประมาณที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมไม่เพียงพอ มีประชากรจำนวนมากที่มีคุณภาพชีวิตต่ำ มีรายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต รวมถึงปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นมาก ข้อมูลการจัดอันดับความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งของ Credit Suisse ในรายงาน Global Wealth Databook พบว่าความเหลื่อมล้ำด้านความมั่งคั่งของไทยสูงมากคือ อยู่ในอันดับท้าย ๆ ประเทศที่มีความเหลื่อมล้ำมากที่สุดคือ ประเทศไทยอยู่ในอันดับ ๑๖๒ จาก ๑๗๔ ประเทศ กล่าวคือ ครอบครัวที่รวยที่สุด ร้อยละ ๑๐ เป็นเจ้าของทรัพย์สินสุทธิมูลค่าร้อยละ ๕๗ ของทรัพย์สินสุทธิตัวรวมทั้งประเทศ โดยส่วนใหญ่เป็นการถือครองที่ดิน ในขณะที่ครอบครัวที่จนที่สุด ร้อยละ ๑๐ มีหนี้สินมากกว่าทรัพย์สิน โดยคนสองกลุ่มนี้มีช่องว่างรายได้ และความเหลื่อมล้ำด้านรายได้หรือการกระจายรายได้ของกลุ่มคนที่รวยที่สุดกับคนที่จนที่สุดทั้งสองกลุ่มนี้มีความแตกต่างกันราว ๒๕ เท่า^๔

แม้ว่ารัฐจะใช้งบประมาณสูงในการพัฒนาประเทศและจัดสวัสดิการสังคม แต่กลับสามารถจัดเก็บภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติในสัดส่วนต่ำหรือน้อยกว่า ร้อยละ ๒๐ ดังนั้น การสร้างความมั่นคงทางสังคมจึงจำเป็นต้องอาศัยพื้นฐานจากการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนเป็นสำคัญ โดยรูปแบบของการพัฒนาสังคมที่มีศักยภาพคือ รัฐควรเปิดโอกาสให้ภาคประชาชน ภาคประชาชนมีฐานะเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาประเทศเหมือนในประเทศพัฒนาแล้วที่ให้ความสำคัญแก่พลังพลเมือง กลุ่มคนที่ทำงานเพื่อสังคม รวมทั้งควรสร้างความเข้มแข็งให้แก่ประชาชนในระดับฐานรากหรือรากหญ้า อันจะก่อให้เกิดนวัตกรรมทางสังคม

แหล่งเงินที่ควรนำมาใช้ในการพัฒนาสังคมนอกเหนือจากเงินงบประมาณแผ่นดินก็คือ รายได้จาก การจำหน่ายสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือสลากอื่น ๆ ซึ่งต่อไปนี้เรียกรวมกันว่า “สลาก” เพราะเงินที่ได้ส่วนใหญ่เกิดจากการใช้จ่ายของกลุ่มคนจน คนมีรายได้น้อย และมีการจัดเก็บส่วนแบ่งรายได้เข้ารัฐสูงถึง ร้อยละ ๒๘ ดังนั้น จึงควรจัดสรรรายได้บางส่วนส่งกลับไปพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตสร้างความมั่นคงและเป็นธรรมทางสังคมให้แก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสกลุ่มต่าง ๆ และคนยากไร้

การปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการสลากตามหลักธรรมาภิบาล

โครงสร้างการบริหารจัดการสลากตามหลักธรรมาภิบาล ต้องแยกอำนาจในการกำกับ อำนาจบริหาร “องค์การสลากแห่งประเทศไทย” ซึ่งมีสถานะเป็นบริษัทวิสาหกิจเพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด (จัดตั้งแทนสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล) และอำนาจในการบริหารกองทุนออกจากกัน โดยจัดตั้งคณะกรรมการ ๒ คณะ ซึ่งแต่ละคณะมีบทบาทหรืออำนาจหน้าที่แตกต่างกัน (ดูแผนภาพ ๒) ดังนี้

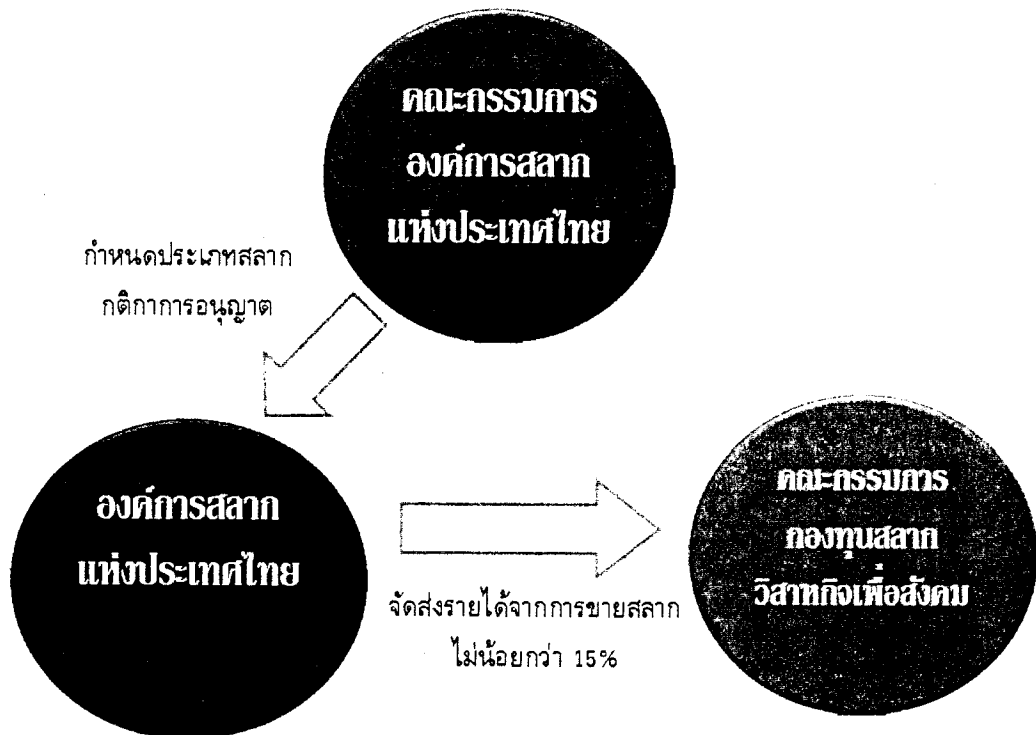
^๔ ศิริกัญญา ตันสกุล และคณะ (๒๕๕๗), ๘ ข้อเท็จจริง ความเหลื่อมล้ำในไทย จัดทำโดย สถาบันอนาคตไทยศึกษา.

๑) คณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทย ทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน และแนวทางเกี่ยวกับกิจการสลาก ควบคุม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการสลาก ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ มีปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ

๒) คณะกรรมการกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม ทำหน้าที่บริหารกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม กำหนดแผนงาน และแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและให้ความเห็นชอบ แผนการดำเนินงานของกองทุน อนุมัติจ่ายเงินจากกองทุนสนับสนุนกองทุนอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายและ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการกำหนด ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้ง จากกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ

สำหรับสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล จะถูกเปลี่ยนชื่อเป็น “องค์การสลากแห่งประเทศไทย” และ แก้ไขวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อให้ครอบคลุมการดำเนินการเกี่ยวกับสลากโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาสังคม ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านต่าง ๆ จากสลาก และมีเป้าหมายรองเรื่องการนำเงินรายได้ส่วนหนึ่ง จากการจำหน่ายสลากมาเป็นรายได้ของแผ่นดิน องค์การสลาก ฯ ยังคงมีสถานะเป็นรัฐวิสาหกิจในสังกัด กระทรวงการคลัง มีผู้อำนวยการที่มาจากการสรรหาเป็นผู้บังคับบัญชา มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกัน การสรรหาเพื่อให้ได้ผู้อำนวยการเป็นอำนาจของคณะกรรมการ องค์การฯ

แผนภาพ ๒ โครงสร้างการบริหารจัดการสลากตามหลักธรรมาภิบาล

รูปแบบการจัดสรรเงินสลากเพื่อสังคม

การปรับเปลี่ยนปรัชญาในการออกสลากกินแบ่งรัฐบาลจากการแสวงหารายได้ของรัฐ มาเป็นการนำรายได้จากสลากมาพัฒนาสังคมคือ การยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ มาตรา ๒๒ เพื่อกำหนดสัดส่วนการจัดสรรเงินรายได้จากการจำหน่ายสลากตามกฎหมายว่าด้วยกิจการสลากเพื่อสังคม (ดูแผนภาพ ๓) ดังต่อไปนี้

(๑) ร้อยละ ๖๐ ของรายได้เป็นเงินรางวัล

(๒) ไม่เกินร้อยละ ๑๕ ของรายได้เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานและการจำหน่ายสลากโดยให้ความสำคัญกับผู้ค้าสลากรายย่อย ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานที่ได้รับจัดสรรเพิ่มร้อยละ ๓ (คือจากร้อยละ ๑๒ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ ๑๕)

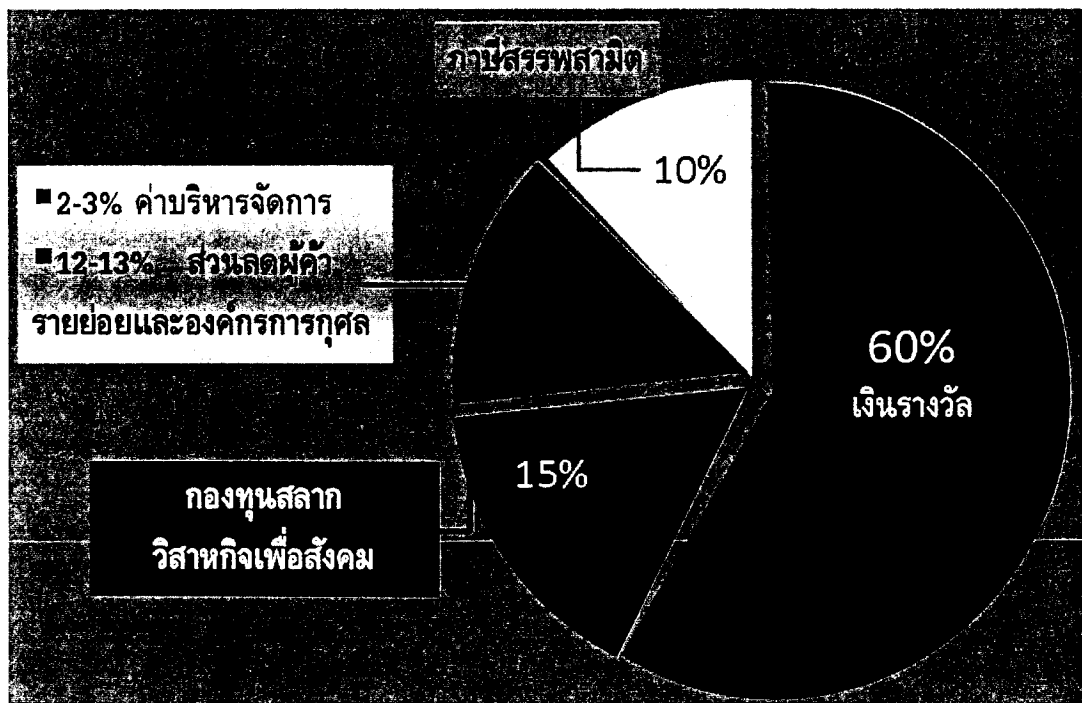
(๓) ร้อยละ ๑๐ ของรายได้เป็นภาษีสลากหรือนำส่งเป็นรายได้แผ่นดิน

(๔) เงินที่เหลือจาก (๑) (๒) และ (๓) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๑๕ เป็นเงินนำส่ง “กองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม”

ทั้งนี้ เงินรางวัลจากสลากที่ไม่มีผู้มาขอรับเงินรางวัลภายในกำหนดอายุความให้นำส่งเป็นรายได้กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม

เมื่อการออกสลากการกุศลเสร็จสิ้นตั้งแต่วันที่ ๑ กันยายน ๒๕๕๘ รัฐบาลควรพิจารณาออกสลากใหม่ทดแทนตามจำนวนที่เหมาะสม โดยนำเงินรายได้ ร้อยละ ๑๕ จากการจำหน่ายสลากดังกล่าวมาจัดตั้งเป็นกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม ซึ่งจะไม่กระทบต่อการจัดส่งรายได้เข้ารัฐในรูปภาษีสรรพสามิตตามที่กฎหมายกำหนด

แผนภาพ ๓ การจัดสรรรายได้จากสลากที่เสนอตามร่างกฎหมายสลากใหม่

การจัดตั้ง “กองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม”

จากผลการศึกษาการบริหารกองทุนที่มีรายได้จากล็อตเตอรี่ (Lottery Fund) ในต่างประเทศ^๖ เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศแอฟริกาใต้ ฯลฯ พบว่า ภาครัฐมีได้มุ่งหวังที่จะแสวงหารายได้เข้ารัฐผ่านธุรกิจสลากแต่อย่างใด แต่จะให้ความสำคัญกับการจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งจากสลากมาใช้พัฒนาสังคมในด้านต่าง ๆ ผ่านองค์กรภาคประชาสังคม กลุ่มจิตอาสาในชุมชน ฉะนั้น รุ่งพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ควรบัญญัติให้มีการจัดตั้ง “กองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม” (ดูแผนภาพ ๔) เพื่อจัดสรรเงินให้แก่กองทุนที่มีกฎหมายจัดตั้งและกิจกรรม โครงการเพื่อสังคมได้แก่

(๑) ไม่เกินร้อยละ ๓๐ ให้กองทุนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ได้แก่ กองทุนคุ้มครองเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กองทุนเกี่ยวกับสตรีที่มีกฎหมายจัดตั้ง และกองทุนด้านการพัฒนาสังคมอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๒) ไม่เกินร้อยละ ๓๐ ให้กองทุนอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้คือ ด้านการศึกษา ด้านส่งเสริมการพัฒนาภาคประชาสังคม และด้านศิลปวัฒนธรรม

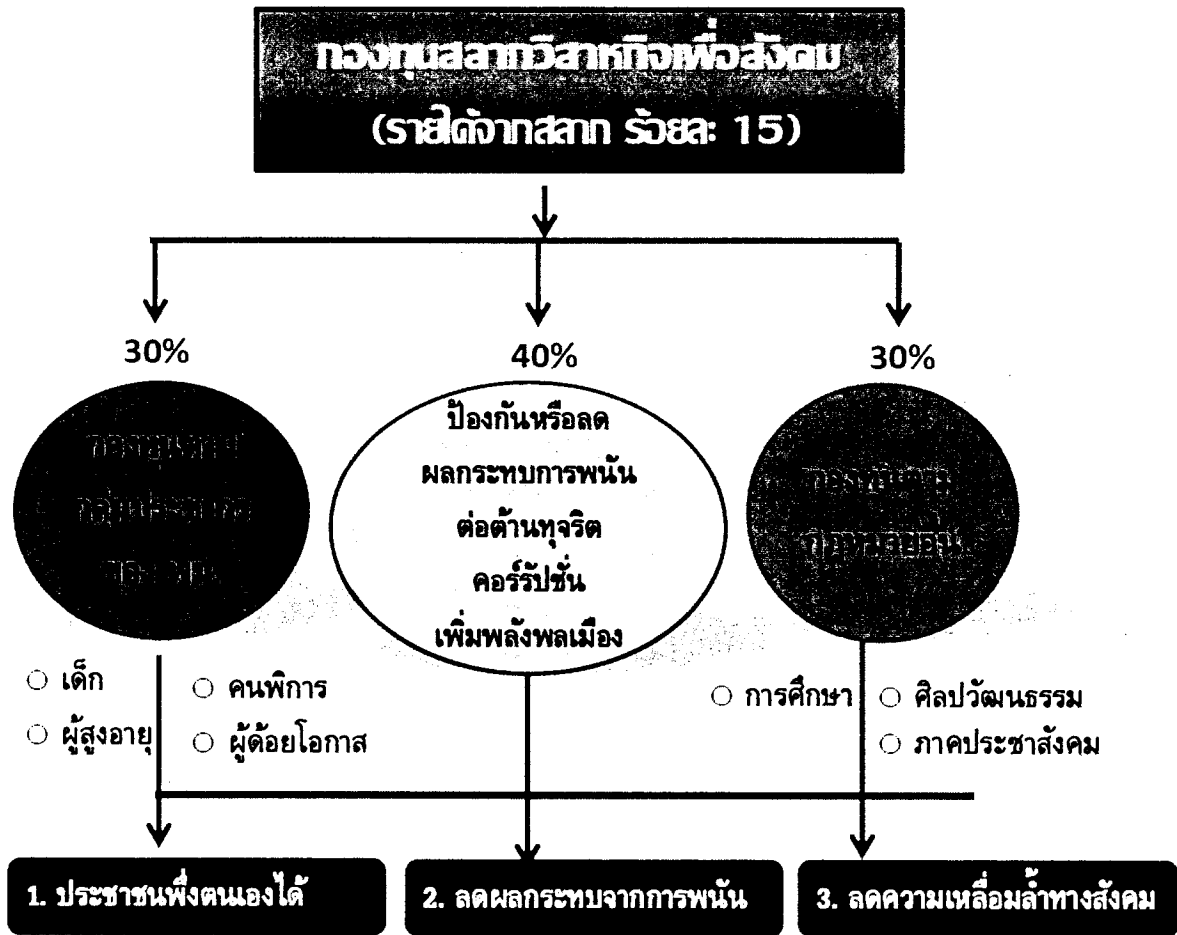
(๓) ไม่น้อยกว่าร้อยละ ๔๐ ให้ใช้ในโครงการหรือกิจกรรมด้านพัฒนาสังคมที่ดำเนินการโดยวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือองค์กรภาคประชาสังคมไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม การป้องกันหรือลดผลกระทบหรือปัญหาที่เกิดจากการพนัน การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการพนัน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเปราะบางที่เป็นประชากรกลุ่มเปราะบางหรือผู้ด้อยโอกาส

โครงสร้างการบริหารกองทุน

องค์กรที่ทำหน้าที่เป็นองค์กรกำกับดูแลการบริหารจัดการเงินกองทุนที่มีรายได้จากสลาก เพื่อนำเงินกองทุนสลากไปใช้ในการพัฒนาสังคมผ่านช่องทางต่าง ๆ ก็คือ “คณะกรรมการกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม” ซึ่งมีอำนาจหน้าที่หลักในการกำหนดนโยบายแนวทางการจัดการเงินกองทุนผ่านโครงการต่าง ๆ คณะกรรมการกองทุนฯ ควรแยกเป็นคนละชุดกับคณะกรรมการองค์กร เนื่องจากการบริหารกองทุนเป็นเรื่องที่ต้องอาศัยคณะกรรมการกองทุนที่มีอำนาจหน้าที่เป็นการเฉพาะในการบริหารกองทุน ตามแนวทางปฏิบัติในการบริหารกองทุนสลากในต่างประเทศ เช่น ประเทศสหราชอาณาจักร ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศแคนาดา ประเทศสหรัฐอเมริกา อีกทั้งยังป้องกันปัญหาการแทรกแซงการปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุดอื่นหรือฝ่ายบริหาร

^๖ ไพศาล ลัมสธิตย์, (๒๕๕๕) รายงานวิจัย “ศึกษากลไกการบริหารจัดการรายได้จากสลากกินแบ่งรัฐบาล สนับสนุนการพัฒนาคุณภาพชีวิตในกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง” สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.).

แผนภาพ ๔ ช่องทางการจัดสรรเงินผ่านกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

๕. ข้อเสนอปฏิรูปและแนวทางดำเนินการ

แนวทางการแก้ไขปัญหามีเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจการสลากคือ การยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยจัดทำเป็น ร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. ... รายละเอียดตามเอกสารแนบท้ายรายงานฉบับนี้ และรัฐบาลควรพิจารณาผลการศึกษาเรื่อง “ปัญหาและแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสลากในประเทศไทย” จัดทำโดย คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสลากในประเทศไทย วุฒิสภา มาเป็นแนวทางการปฏิรูปกิจการสลากเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม สรุปได้ดังนี้^๗

๒.๑ เปลี่ยนปรัชญาการออกสลากตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ที่มุ่งเฉพาะการหารายได้เข้ารัฐ หรือมุ่งทำกำไรสูงสุด เป็นการออกสลากเพื่อนำรายได้ไปพัฒนาสังคมเหมือนนานาอารยประเทศ

^๗ รายงานผลการพิจารณาการศึกษาเรื่อง “ปัญหาและแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสลากในประเทศไทย” จัดทำโดย คณะกรรมาธิการวิสามัญศึกษาปัญหาและแนวทางการปฏิรูประบบการบริหารจัดการสลากในประเทศไทย วุฒิสภา (กรกฎาคม ๒๕๕๖).

๒.๒ ปรับเปลี่ยนวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ให้เป็นองค์การสลากแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่มีธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ ช่วยแก้ไขปัญหาการแทรกแซงของนักการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์จากสลาก

๒.๓ ปฏิรูปโครงสร้างการบริหารจัดการสลาก โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทยทำหน้าที่กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน และแนวทางเกี่ยวกับกิจการสลาก ควบคุม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการสลากของ“องค์การสลากแห่งประเทศไทย” ให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กล่าวคือ มีวัตถุประสงค์หลักคือ เพื่อพัฒนาสังคม ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านต่าง ๆ จากสลาก และมีเป้าหมายรองเรื่องการนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งจากการจำหน่ายสลากมาเป็นรายได้ของแผ่นดินในรูปภาษีสรรพสามิต

๒.๔ ปรับปรุงระบบการจำหน่ายสลากที่มีความโปร่งใสและเป็นธรรม มีประสิทธิภาพ จัดสรรโควต้าสลากให้กลุ่มองค์กรการกุศลหรือนิติบุคคลที่ไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกันที่กระจายสลากให้แก่สมาชิกของตน รวมถึงกลุ่มผู้ค้ารายย่อย คนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้ยากไร้ ซึ่งจะช่วยแก้ไขปัญหาการจำหน่ายสลากเกินราคาในระยะยาว

๒.๕ กำหนดเรื่องการจัดสรรรายได้จากการจำหน่ายสลากใหม่ โดยลดการนำส่งเงินจากการจำหน่ายสลากเป็นรายได้แผ่นดินเหลือร้อยละ ๑๐ และจัดสรรเงินส่วนหนึ่งไม่เกินร้อยละ ๑๕ นำไปจัดตั้งเป็นกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคม สร้างความเข้มแข็งของพลังพลเมือง ภาคประชาสังคม ที่ทำงานสาธารณประโยชน์ ซึ่งจะมีส่วนช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของคนไทย

บัดนี้ คณะกรรมาธิการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ได้พิจารณาด้วยความรอบคอบแล้ว เห็นว่าข้อเสนอเรื่องการปฏิรูปสลากเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ เป็นประเด็นสำคัญที่รัฐบาลที่ให้ความสำคัญในเรื่องการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการบริหารจัดการกิจการสลากของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรการ การเสนอยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ และเสนอร่างกฎหมายใหม่คือ ร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

ขั้นตอน สภาปฏิรูปแห่งชาติเสนอผลการศึกษารายงานฉบับนี้เสนอต่อรัฐบาลและคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) พร้อมร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. รายละเอียดในภาคผนวกท้ายรายงานฉบับนี้

ระยะเวลาดำเนินการ ตั้งแต่เดือนกรกฎาคม ๒๕๕๘ ถึง กันยายน ๒๕๕๘

๖. ผลลัพธ์ที่คาดว่าจะได้จากข้อ ๕

๑. สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมและเพิ่มพลังพลเมือง โดยนำเงินจากสลากส่วนหนึ่งมาจัดตั้งเป็นกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม เพื่อช่วยส่งเสริมบทบาทของประชาชนให้พึ่งตนเองได้ เสริมสร้างพลังพลเมือง ภาคประชาสังคม กลุ่มคนด้อยโอกาส

๒. แก้ปัญหาธรรมาภิบาลและประสิทธิภาพในการดำเนินงานของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยจัดตั้งเป็นบริษัทจำกัดที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังถือหุ้นทั้งหมด ซึ่งจะทำให้การบริหาร

จัดการสลากมีธรรมาภิบาล ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน
แก้ปัญหาการครอบงำของนักการเมืองที่เข้ามาแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ

๓. แก้ปัญหาการจำหน่ายสลากเกินราคาอย่างยั่งยืน มีมาตรการคุ้มครองผู้บริโภคหรือประชาชน
ผู้ซื้อสลากซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย เพื่อให้สามารถซื้อสลากตามราคาที่กำหนดไว้หรือในราคาที่เหมาะสม

๔. พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนโดยเฉพาะกลุ่มประชากรเปราะบางที่เป็นเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ
ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อย คนพิการ

๕. เมื่อพลเมืองหรือประชาชนมีความเข้มแข็ง จะมีส่วนช่วยแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ
และสังคมของประชาชน

๖. ลดผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจจากการเล่นสลากของประชาชนทั่วไป รวมถึงส่งเสริมการณรงค์
ให้คนไทยลด ละ เลิกการเล่นพนันทุกประเภท

๗. ปรับปรุงสวัสดิการ คุณภาพชีวิตของกลุ่มผู้ค้ารายย่อยและครอบครัว และพัฒนาศักยภาพของ
กลุ่มผู้ค้ารายย่อยให้สามารถประกอบอาชีพอื่นเป็นรายได้หลักในอนาคตได้

๗. ตัวชี้วัดความสำเร็จตามผลลัพธ์ในข้อ ๖

(๑) รัฐบาลยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ และพิจารณา
เห็นชอบการปฏิรูปสลากโดยใช้แนวทางตามร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

(๒) กำหนดให้มีการจัดตั้งองค์การสลากแห่งประเทศไทย ซึ่งมีฐานะเป็นบริษัทที่เป็นวิสาหกิจ
เพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด

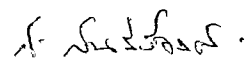
(๓) ปฏิรูปโครงสร้างองค์กรและบทบาทหน้าที่ของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลที่สอดคล้อง
ตามหลักธรรมาภิบาลของวิสาหกิจของโออีซีดี (OECD)

ข้อเสนอเพื่อให้สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติพิจารณา

คณะกรรมการการปฏิรูปสังคม ชุมชน เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส
จึงขอเสนอรายงานเรื่อง การปฏิรูปสลากเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ซึ่งสอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ของ
สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗
มาตรา ๓๑ (๑) จึงเห็นสมควรเสนอให้สถาปนาปฏิรูปแห่งชาติได้โปรดพิจารณาให้ความเห็นชอบและมีมติ
ดังต่อไปนี้

๑) ให้ความเห็นชอบต่อรายงานฉบับนี้

๒) ให้ความเห็นชอบร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ. และโปรดพิจารณา
นำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

(นายสนธิรัตน์ สนธิจิรวงศ์)

เลขาธิการคณะกรรมการการปฏิรูป

ภาคผนวก

บันทึกวิเคราะห์สรุปสาระสำคัญ ของร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.

๑. เหตุผลและความจำเป็นในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ

โดยที่พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการที่มีความมุ่งหมายในการแสวงหารายได้ของแผ่นดินซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงเห็นสมควรเปลี่ยนแปลงปรัชญาของการบริหารจัดการสลากให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของนานาอารยประเทศ จึงควรปฏิรูปกิจการสลากให้เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม มีธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ ปรับปรุงระบบการจำหน่ายสลากที่มีโปร่งใสและเป็นธรรม แก้ปัญหาการจำหน่ายสลากเกินราคาอย่างยั่งยืน กำหนดให้ต้องจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งจากการออกสลากมาใช้ในการสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ดำเนินงานด้านพัฒนาสังคม การป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน สนับสนุนภาคประชาสังคมที่มีเป้าหมายการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กเยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อยและสตรี รวมทั้งเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก เยาวชนและผู้ซื้อสลาก

๒. สาระสำคัญของร่างพระราชบัญญัติ

๒.๑ กำหนดนิยามคำว่า “สลาก” “องค์กรการ” “คณะกรรมการองค์กรการ” “คณะกรรมการกองทุน” “กองทุน” “ผู้อำนวยการ” “ผู้จัดการกองทุน” และ “องค์กรภาคประชาสังคม”

๒.๒ กิจการสลากมีวัตถุประสงค์เพื่อนำรายได้ไปสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่ดำเนินงานโดยวิสาหกิจเพื่อสังคมและภาคประชาสังคม การป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ด้อยโอกาสให้พึ่งตนเองได้ เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาส และเพื่อการบริหารจัดการขององค์กร และการจัดระบบการจำหน่ายที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ (มาตรา ๖ ถึงมาตรา ๘)

๒.๓ กำหนดให้จัดตั้งองค์กรการสลากแห่งประเทศไทย มีฐานะเป็นบริษัทที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมด (มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๒)

๒.๔ กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารองค์กรการสลากแห่งประเทศไทย กำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กระบวนการสรรหา การประชุม คณะกรรมการ (มาตรา ๙ ถึงมาตรา ๑๐)

๒.๕ กำหนดให้มีผู้อำนวยการซึ่งคณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทยมีอำนาจแต่งตั้งและถอดถอน กำหนดคุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กระบวนกรสรรหาและอำนาจหน้าที่ (มาตรา ๒๑ ถึงมาตรา ๒๔)

๒.๖ กำหนดการจัดสรรรายได้ที่ได้รับจากการจำหน่ายสลาก การจัดตั้งกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม แหล่งรายได้ของกองทุนสลาก ๆ และการจัดสรรรายได้ของกองทุนสลาก ๆ ให้แก่กองทุนอื่น ได้แก่ กองทุนตามกลุ่มประชากรเปราะบางที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เช่น กองทุนคุ้มครองเด็ก กองทุนผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กองทุนเกี่ยวกับสตรีที่มีกฎหมายจัดตั้ง กองทุนอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มีวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา ศิลปวัฒนธรรม และกองทุนด้านการพัฒนาสังคมอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย (มาตรา ๒๕ ถึงมาตรา ๒๘)

๒.๗ กำหนดให้มีคณะกรรมการกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคมกำหนดองค์ประกอบ อำนาจหน้าที่ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ กระบวนกรสรรหา การประชุม คณะกรรมการ ลักษณะโครงการที่จะได้รับการสนับสนุน คุณสมบัติของผู้ขอรับการสนับสนุน (มาตรา ๒๙ ถึงมาตรา ๓๘)

๒.๘ กำหนดให้ระบบการจำหน่ายสลาก การบัญชีการตรวจสอบและการประเมินผลการดำเนินงานขององค์การและกองทุน โดยกำหนดให้มีคณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงาน องค์ประกอบ คุณสมบัติ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง และอำนาจหน้าที่ของกรรมการประเมินผล (มาตรา ๓๙ ถึงมาตรา ๔๘)

๒.๙ กำหนดให้หนี้ที่เกิดจากการออกสลากดังกล่าวเป็นหนี้ที่อาจเรียกร้องให้ชำระได้ตามกฎหมาย อายุความสิทธิเรียกร้องกรณีสลากถูกรางวัลมีกำหนดเวลาสองปี และกำหนดให้มีกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ หรือกองทุนช่วยเหลืออื่นเพื่อให้สวัสดิการแก่พนักงานและลูกจ้างขององค์การ (มาตรา ๔๙ ถึงมาตรา ๕๑)

๒.๑๐ กำหนดบทกำหนดโทษ ในกรณีการจำหน่ายสลากแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ การจัดให้มีการเล่นสลากโดยมิได้รับอนุญาต การจำหน่ายสลากเกินราคา การหลอกลวงเกี่ยวกับการออกรางวัลสลาก (มาตรา ๕๒ ถึงมาตรา ๕๖)

๒.๑๑ กำหนดบทเฉพาะกาล ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทย กำหนดให้โอนบรรดากิจการ เงิน กองทุน ทรัพย์สิน หนี้สิน งบประมาณและบุคลากรของสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล ตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ไปเป็นขององค์การสลากแห่งประเทศไทย(มาตรา ๕๗ ถึงมาตรา ๖๔)

บันทึกหลักการและเหตุผล
ประกอบร่างพระราชบัญญัติกิจการสลากกวิสาหกิจเพื่อสังคม
พ.ศ.

หลักการ

ปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

เหตุผล

โดยที่พระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานาน การออกสลากกินแบ่งรัฐบาลเป็นกิจการมีความมุ่งหมายในการแสวงหารายได้ของแผ่นดินซึ่งไม่สอดคล้องกับบริบททางเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน จึงเห็นสมควรเปลี่ยนแปลงปรัชญาของการบริหารจัดการสลากให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติของนานาอารยประเทศ จึงควรปฏิรูปกิจการสลากให้เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคม มีธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ ปรับปรุงระบบการจำหน่ายสลากที่มีโปร่งใสและเป็นธรรม แก้ปัญหาการจำหน่ายสลากเกินราคาอย่างยั่งยืน กำหนดให้ต้องจัดสรรเงินรายได้ส่วนหนึ่งจากการออกสลากมาใช้ในการสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ดำเนินงานด้านพัฒนาสังคม ป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน ป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น สนับสนุนภาคประชาสังคมที่มีเป้าหมายการทำงานเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ ผู้ด้อยโอกาส ผู้มีรายได้น้อยและสตรี รวมทั้งเพื่อให้ชุมชนท้องถิ่นพึ่งตนเองได้ ลดปัญหาความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมของประชาชน และมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการคุ้มครองเด็ก เยาวชน และผู้ซื้อสลาก จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ร่าง
พระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม
พ.ศ.

.....
.....
.....

.....
.....
.....
โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า “พระราชบัญญัติกิจการสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม พ.ศ.”

มาตรา ๒ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิกพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗

บรรดากฎหมาย กฎ ระเบียบ และข้อบังคับอื่น ในส่วนที่บัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

“สลาก” หมายความว่า สลากกินแบ่งประชาชน สลากการกุศล และสลากรูปแบบอื่นตามพระราชบัญญัตินี้ แต่ไม่รวมถึงสลากเฉพาะกิจที่ขายในบริเวณสถานที่จัดงานเทศกาล งานรื่นเริงและสลากออมทรัพย์ที่ออกโดยธนาคาร

“กองทุน” หมายความว่า กองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

“คณะกรรมการองค์การ” หมายความว่า คณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทย

“คณะกรรมการกองทุน” หมายความว่า คณะกรรมการกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

“องค์การ” หมายความว่า องค์การสลากแห่งประเทศไทย

“ผู้อำนวยการ” หมายความว่า ผู้อำนวยการองค์การสลากแห่งประเทศไทย

“ผู้จัดการกองทุน” หมายความว่า ผู้จัดการกองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

“องค์กรภาคประชาสังคม” หมายความว่า องค์กรที่ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ด้านการพัฒนาสังคมและไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกัน เช่น

องค์การหรือสถานสาธารณกุศลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย องค์กรพัฒนาเอกชนหรือองค์กรประชาชน องค์กรสาธารณประโยชน์ องค์กรสวัสดิการชุมชน องค์กรชุมชน

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และมีอำนาจหน้าที่กำกับดูแลเป็นการทั่วไปและออกระเบียบหรือประกาศให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

หมวด ๑

วัตถุประสงค์การออกสลาก

มาตรา ๖ ให้มีกิจการสลากตามพระราชบัญญัตินี้ ได้แก่ สลากกินแบ่งประชาชน สลากการกุศล และสลากรูปแบบอื่นตามที่คณะกรรมการองค์การกำหนดและอนุญาต หรือตามที่คณะรัฐมนตรีเห็นชอบ

มาตรา ๗ กิจการสลากตามพระราชบัญญัตินี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) เพื่อนำรายได้ไปสนับสนุนการพัฒนาสังคมที่ดำเนินงานโดยวิสาหกิจเพื่อสังคมและภาคประชาสังคม การป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรภาคประชาสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ด้อยโอกาสให้พึ่งตนเองได้
- (๒) เพื่อส่งเสริมการประกอบอาชีพของคนพิการ ผู้สูงอายุ ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาส
- (๓) เพื่อการบริหารจัดการขององค์การ และการจัดระบบการจำหน่ายที่สอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้และมีประสิทธิภาพ

มาตรา ๘ กิจการออกสลากตามพระราชบัญญัตินี้ ไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน ยกเว้นการกำกับดูแลกิจการสลากขององค์การ

หมวด ๒

องค์การสลากแห่งประเทศไทย

มาตรา ๙ ให้จัดตั้งหน่วยงานขึ้นเรียกว่า “องค์การสลากแห่งประเทศไทย” มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

- (๑) ออกสลากตามที่คณะกรรมการองค์การกำหนด
- (๒) จัดการโรงพิมพ์อันเป็นอุปกรณ์ในการพิมพ์สลาก หรือพิมพ์สิ่งพิมพ์อื่นที่คณะกรรมการองค์การให้ความเห็นชอบ

(๓) ดำเนินการจำหน่าย หรือจัดให้มีการจำหน่ายสลากผ่านองค์กรการกุศล หรือองค์กรเอกชนที่ไม่แสวงหากำไรมาแบ่งปันกันซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายและขึ้นทะเบียนไว้กับองค์กร หรือตัวแทนจำหน่ายรายย่อยที่ขึ้นทะเบียนกับองค์กร ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการองค์กรกำหนด

(๔) ดำเนินการเกี่ยวกับสลากโดยมีเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนาสังคม ป้องกันและแก้ไขปัญหาผลกระทบด้านต่าง ๆ จากสลาก และมีเป้าหมายรองเรื่องการนำเงินรายได้ส่วนหนึ่งจากการจำหน่ายสลากมาเป็นรายได้ของแผ่นดินในรูปภาษีสรรพสามิต

(๕) ส่งเสริมและสนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไขที่คณะกรรมการองค์กรกำหนด

(๖) ดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้องหรือที่เป็นประโยชน์แก่การดำเนินกิจการขององค์กร

มาตรา ๑๐ การดำเนินการตามมาตรา ๙ วรรคหนึ่ง (๒) และ (๔) องค์กรอาจดำเนินการเอง หรือมอบหมายให้หน่วยงานของรัฐหรือองค์กรภาคเอกชนดำเนินการแทนก็ได้ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามที่คณะกรรมการองค์กรกำหนด

มาตรา ๑๑ ให้องค์กรมีฐานะเป็นบริษัทที่เป็นวิสาหกิจเพื่อสังคมที่กระทรวงการคลังเป็นผู้ถือหุ้นทั้งหมดและมีสำนักงานใหญ่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร หรือจังหวัดในเขตปริมณฑลตามที่คณะกรรมการองค์กรกำหนด

มาตรา ๑๒ ให้องค์กรมีอำนาจกระทำการต่างๆ ภายในขอบเขตแห่งวัตถุประสงค์ตามมาตรา ๙ อำนาจเช่นว่านี้ให้รวมถึง การจัดซื้อ จัดหา จำหน่าย เช่า ให้เช่า ให้เช่าซื้อ แลกเปลี่ยน ถูกรวมสิทธิ ครอบครอง และการดำเนินกิจการเกี่ยวกับทรัพย์สินและการเรียกร้อยสิทธิอื่นๆ ด้วย

มาตรา ๑๓ ให้มีคณะกรรมการบริหารองค์กรสลากแห่งประเทศไทย ประกอบด้วย

(๑) ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ

(๒) ผู้แทนกระทรวงการคลัง ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี เป็นกรรมการ

(๓) ผู้แทนผู้แทนสภาสมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย ผู้แทนสมาคมสภาผู้สูงอายุแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้แทนสภาสตรีแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์ เป็นกรรมการ

(๔) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน ซึ่งมาจากการสรรหาผู้มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ ประสบการณ์ และมีผลงานเป็นที่ประจักษ์ในด้านต่อไปนี้ ด้านละหนึ่งคนคือ ด้านกิจการสลาก ด้านบริหารธุรกิจ ด้านเศรษฐศาสตร์หรือการเงิน ด้านวิสาหกิจเพื่อสังคม ด้านนิติศาสตร์ และด้านกลุ่มประชากรหรือคนด้อยโอกาส เป็นกรรมการ

ให้ผู้อำนวยการเป็นเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งพนักงานไม่เกินสองคนเป็นผู้ช่วยเลขานุการ

การแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่ง ให้แต่งตั้งจากบุคคลที่ได้รับการสรรหา ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่คณะกรรมการสรรหากำหนด

มาตรา ๑๔ กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิมีคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) มีสัญชาติไทย
- (๒) มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ แต่ไม่เกินเจ็ดสิบปีบริบูรณ์
- (๓) มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และมีผลงานหรือประสบการณ์เชิงประจักษ์ตามที่กำหนดไว้
- (๔) ไม่เป็นข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ข้าราชการการเมือง เว้นแต่เคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแต่พ้นจากตำแหน่งไม่น้อยกว่าสองปีหรืออาจารย์ผู้สอนในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ
- (๕) ไม่เป็นหรือเคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
- (๖) ไม่เป็นคนไร้ความสามารถ หรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- (๗) ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษหรือหมิ่นประมาท รวมทั้งต้องโทษตามกฎหมายว่าด้วยการพนัน
- (๘) ไม่เป็นกรรมการบริหาร หรือเจ้าหน้าที่ของพรรคการเมือง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา หรือสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือเคยเป็นผู้ดำรงตำแหน่งดังกล่าวแต่พ้นจากตำแหน่งไม่น้อยกว่าสองปี
- (๙) ไม่เป็นคู่สัญญาหรือมีผลประโยชน์ทั้งทางตรงหรือทางอ้อมกับกิจการของสำนักงานหรือองค์การ หรือกิจการสลากรทุกประเภท หรือไม่เคยเป็นคู่สัญญากับหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจการสลากรหรือมีส่วนได้เสียทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก่อนวันเสนอชื่อเข้ารับตำแหน่งไม่น้อยกว่าห้าปี

มาตรา ๑๕ ในการแต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ให้มีคณะกรรมการสรรหากรรมการคณะหนึ่งประกอบด้วย

- (๑) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการคลัง
- (๒) ผู้แทนสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
- (๓) นายกสภาวิชาชีพสังคมสงเคราะห์
- (๔) ผู้แทนสมาคมสภาคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
- (๕) นายกสภานายความ
- (๖) ประธานสหพันธ์องค์กรผู้บริโภค
- (๗) ผู้แทนวิชาชีพสื่อสารมวลชนซึ่งคัดเลือกกันเองให้เหลือหนึ่งคนจากประธานสภาการหนังสือพิมพ์แห่งชาติ นายกสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ หรือนายกสมาคมนักข่าววิทยุและโทรทัศน์ไทย

ให้คณะกรรมการสรรหาคัดเลือกกรรมการสรรหาคนหนึ่งเป็นประธานกรรมการสรรหา และให้ผู้อำนวยการเป็นเลขานุการคณะกรรมการสรรหา

กรรมการสรรหาไม่มีสิทธิได้รับการเสนอชื่อเป็นกรรมการ

ให้องค์การทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการในการดำเนินการสรรหาและคัดเลือกกรรมการ

มาตรา ๑๖ ให้คณะกรรมการสรรหา มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และระยะเวลาการสรรหากรรมการกำกับ ตลอดจนดำเนินการอื่นใดที่เกี่ยวข้อง

(๒) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการสรรหา มอบหมาย

เมื่อได้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามมาตรา ๑๓ (๔) ครบถ้วนแล้ว ให้คณะกรรมการสรรหาแจ้งรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิดังกล่าวพร้อมหลักฐานแสดงคุณสมบัติและการไม่มีลักษณะต้องห้าม ตลอดจนความยินยอมของบุคคลดังกล่าวต่อนายกรัฐมนตรี เพื่อประกาศแต่งตั้งเป็นคณะกรรมการ

มาตรา ๑๗ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระแล้ว กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ขาดคุณสมบัติและมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๔

(๔) คณะกรรมการองค์การให้ออก เพราะบกพร่องต่อหน้าที่

มาตรา ๑๘ การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดเท่าที่มีอยู่จึงจะเป็นองค์ประชุม ในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่ในที่ประชุมหรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองประธานตามลำดับเป็นประธานที่ประชุม และในกรณีไม่มีรองประธานอยู่ในที่ประชุมให้กรรมการซึ่งมาประชุมเหลือกรรมการคนหนึ่งขึ้นทำหน้าที่แทน

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนนถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

ในกรณีกรรมการโดยตำแหน่งผู้ใดในสังกัดหน่วยงานของรัฐไม่มาประชุมและมอบหมายให้บุคคลเข้าประชุมแทน ผู้ได้รับมอบหมายต้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งไม่ต่ำกว่าอธิบดีหรือเทียบเท่า

ให้มีการเปิดเผยข้อมูลวาระการประชุมและสรุปผลการประชุมของคณะกรรมการต่อสาธารณชนทุกครั้ง

มาตรา ๑๙ ประธานกรรมการ กรรมการ ที่ปรึกษา และอนุกรรมการย่อมได้รับค่าตอบแทนและผลประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

การกำหนดสิทธิประโยชน์ตามวรรคหนึ่ง ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิได้รับสิทธิประโยชน์เทียบเท่าข้าราชการพลเรือนสามัญระดับอธิบดี และต้องยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เว้นแต่ผู้นั้นได้ยื่นตามตำแหน่งอยู่แล้ว

มาตรา ๒๐ ให้คณะกรรมการองค์การมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) กำหนดนโยบาย มาตรการ แผนงาน และแนวทางเกี่ยวกับกิจการสลาก

(๒) ศึกษา วิเคราะห์ และประเมินผลเพื่อป้องกันแก้ไขปัญหาผลกระทบของกิจการสลากต่อสังคม

(๓) ให้ความเห็นต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อให้ความเห็นชอบเกี่ยวกับการอนุมัติการออกหรือการยกเลิก สลากรูปแบบใหม่

(๔) ควบคุม กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกิจการสลากให้เป็นไปตาม วัตถุประสงค์

(๕) ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดค่าธรรมเนียม ใบอนุญาต จัดสรรรายได้ รายจ่าย หรือปฏิบัติการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัตินี้

(๖) ออกระเบียบว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขเกี่ยวกับใบอนุญาตประเภทสลาก การ ขอรับใบอนุญาตในการประกอบกิจการสลาก การกำหนดราคา วิธีการจำหน่าย การคัดเลือกตัวแทนจำหน่าย สลาก การขึ้นทะเบียนตัวแทนจำหน่าย

(๗) ออกใบอนุญาต ระบุใบใบอนุญาตหรือเพิกถอนใบอนุญาตประกอบกิจการสลาก รวมทั้ง กำหนดค่าผลประโยชน์ตอบแทนและค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการออกสลากรูปแบบอื่น ทั้งนี้ ต้องมีการศึกษาผลกระทบ โดยสถาบันวิชาการภายนอก และรับฟังความคิดเห็นจากประชาชนเป็นการทั่วไปด้วย

(๘) กำหนดนโยบายโดยทั่วไปขององค์การ และให้ความเห็นชอบแผนการบริหารและงบประมาณ ขององค์การ

(๙) กำหนดราคา การจำหน่าย และคัดเลือกตัวแทนจำหน่ายสลากตามระเบียบที่คณะกรรมการ องค์การกำหนด ทั้งนี้ ห้ามจัดสรรสลากให้แก่หน่วยงานหรือองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อแบ่งปันผลประโยชน์หรือจัดสรร สวัสดิการให้แก่พนักงานองค์การหรือญาติของพนักงานองค์การ

(๑๐) แต่งตั้งและถอดถอนผู้อำนวยการ รวมทั้งกำหนดค่าตอบแทนและประโยชน์ตอบแทนอื่น ของผู้อำนวยการ

(๑๑) ควบคุมการดำเนินงานของผู้อำนวยการและพนักงานองค์การให้เป็นไปตามนโยบายของ คณะกรรมการองค์การ

(๑๒) ออกระเบียบกลางเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล การเงิน การงบประมาณและทรัพย์สิน การมอบอำนาจ และการดำเนินกิจการโดยทั่วไป

(๑๓) แต่งตั้งและถอดถอนคณะกรรมการกองทุนและคณะอนุกรรมการตามที่คณะกรรมการ องค์การมอบหมาย

(๑๔) ปฏิบัติการอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีหรือคณะกรรมการองค์การมอบหมาย

ให้คณะกรรมการองค์การมีหน้าที่รายงานผลการดำเนินการขององค์การต่อคณะรัฐมนตรี และมี หน้าที่เปิดเผยข้อมูล เอกสารผลการดำเนินการดังกล่าว ตลอดจนระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ตามมาตรานี้ต่อ สาธารณชน

มาตรา ๒๑ ให้คณะกรรมการองค์การแต่งตั้งผู้อำนวยการ

ผู้อำนวยการมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสี่ปี และดำรงตำแหน่งไม่เกินสองวาระติดต่อกัน การสรรหาเพื่อให้ได้ผู้อำนวยการตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการองค์การแต่งตั้ง

คณะอนุกรรมการดำเนินการสรรหาบุคคลที่เหมาะสม

ให้ผู้อำนวยการต้องปฏิบัติงานเต็มเวลา และห้ามดำรงตำแหน่งเป็นกรรมการอื่นในรัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือหุ้นส่วนผู้จัดการ ห้างหุ้นส่วน กรรมการบริษัท ที่ปรึกษาขององค์กรที่มีลักษณะเป็นการ แสวงหากำไร

เมื่อผู้อำนวยการไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือเมื่อตำแหน่งผู้อำนวยการว่างลงและยังมิได้แต่งตั้ง ผู้อำนวยการให้คณะกรรมการองค์การแต่งตั้งพนักงานคนหนึ่งเป็นผู้ทำการแทนผู้อำนวยการ หรือรักษาการใน ตำแหน่งผู้อำนวยการ แล้วแต่กรณี และให้ผู้ทำการแทนผู้อำนวยการหรือผู้รักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการมี อำนาจหน้าที่อย่างเดียวกับผู้อำนวยการ

มาตรา ๒๒ ให้นำความในมาตรา ๑๔ (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) และมาตรา ๑๗ มา ใช้บังคับกับการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรงตำแหน่งและการพ้นตำแหน่งของผู้อำนวยการ ด้วย

มาตรา ๒๓ ผู้อำนวยการมีหน้าที่บริหารกิจการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ นโยบาย ระเบียบ และ ข้อบังคับของคณะกรรมการ คณะกรรมการองค์การ และมีอำนาจบังคับบัญชาพนักงานและลูกจ้าง รวมทั้งมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) บรรจุ แต่งตั้ง เลื่อนเงินเดือนพนักงานและลูกจ้าง หรือลงโทษพนักงานและลูกจ้างทางวินัย ตลอดจนให้พนักงานและลูกจ้างออกจากตำแหน่ง แต่ถ้าพนักงานและลูกจ้างที่ว่านั้นมีตำแหน่งตั้งแต่ชั้นหัวหน้ากอง หรือเทียบเท่าขึ้นไป ต้องได้รับความเห็นชอบของคณะกรรมการองค์การ

(๒) กำหนดระเบียบและวิธีปฏิบัติงานของพนักงานและลูกจ้าง ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดหรือแย้งกับ ระเบียบและข้อบังคับของคณะกรรมการองค์การ

มาตรา ๒๔ ผู้อำนวยการต้องรับผิดชอบต่อคณะกรรมการองค์การในการบริหารกิจการของ องค์การ

ในส่วนกิจการที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการมีอำนาจกระทำแทนองค์การ เพื่อการนี้ ผู้อำนวยการจะมอบอำนาจให้บุคคลอื่นกระทำแทนตนเฉพาะในกิจการใดก็ได้ แต่ต้องเป็นไปตามระเบียบที่ คณะกรรมการองค์การกำหนด

หมวด ๓

การจัดสรรรายได้และการบริหารจัดการกองทุน

มาตรา ๒๕ เงินที่ได้รับจากการจำหน่ายสลาก ให้จัดสรรรายได้ดังต่อไปนี้

(๑) ร้อยละหกสิบเป็นเงินรางวัลสำหรับสลากแต่ละประเภทที่จำหน่ายได้

(๒) ไม่เกินกว่าร้อยละสิบห้าเป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารงานขององค์การ และค่าใช้จ่ายในการผลิต จำหน่ายสลากของผู้ได้รับใบอนุญาตและการอื่นตามที่คณะกรรมการองค์การกำหนด ทั้งนี้ ค่าใช้จ่ายในการผลิตและค่าใช้จ่ายในการบริหารต้องไม่เกินร้อยละสาม

(๓) ร้อยละสิบนำส่งเป็นรายได้ของแผ่นดินในรูปภาษีสรรพสามิต

(๔) ไม่น้อยกว่าร้อยละสิบห้าจัดสรรเข้ากองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

เงินที่จัดสรรไว้เพื่อจ่ายเป็นเงินรางวัลตามมาตรา ๒๕ (๑) ถ้าผู้มีสิทธิเรียกร้องเงินรางวัลไม่มาขอรับเงินรางวัลภายในกำหนดอายุความตามมาตรา ๕๐ ให้นำส่งเป็นรายได้กองทุนส่งเสริมวิสาหกิจเพื่อสังคม

มาตรา ๒๖ เพื่อประโยชน์ในการดำเนินการตามมาตรา ๒๕ (๔) อย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นเรียกว่า “กองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม” ในสังกัดสำนักงาน โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) สนับสนุนกองทุนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ได้แก่ กองทุนคุ้มครองเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กองทุนเกี่ยวกับสตรีที่มีกฎหมายจัดตั้ง และกองทุนด้านการพัฒนาสังคมอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๒) สนับสนุนกองทุนอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มีวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา กีฬา นันทนาการ ศิลปวัฒนธรรม หรือการป้องกันและลดผลกระทบจากการพนัน และได้รับการประกาศรับรองจากคณะกรรมการ

(๓) สนับสนุนวิสาหกิจเพื่อสังคมที่ดำเนินการโดยองค์กรภาคประชาสังคม

(๔) สนับสนุนนโยบาย มาตรการในการป้องกันและลดผลเสียจากการพนัน การเสี่ยงโชค และรณรงค์ให้เห็นถึงผลกระทบด้านลบจากการเล่นพนันของประชาชน

(๕) ศึกษาวิจัย และสนับสนุนให้มีการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วม ลด ละ เลิกการเล่นพนัน และการเสี่ยงโชคทุกประเภท

(๖) ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและการรวมตัวขององค์กรภาคประชาสังคม ชุมชน ท้องถิ่นให้มีความเข้มแข็ง และสามารถดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคมได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

(๗) สนับสนุนการพัฒนายุทธศาสตร์หรือนโยบายด้านการคลังเพื่อสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐและภาคประชาสังคม

(๘) ติดตามและประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการใช้เงินกองทุน

(๙) ดำเนินการอื่น ๆ ตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๒๗ กองทุนสลากรักษาอาชีพเพื่อสังคมประกอบด้วยเงินและทรัพย์สิน ดังต่อไปนี้

(๑) เงินที่ได้รับการจัดสรรตามมาตรา ๒๕ (๔)

(๒) เงินอุดหนุนจากรัฐบาล

(๓) เงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคหรือมอบให้

(๔) เงินอุดหนุนจากต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ

(๕) เงินหรือทรัพย์สินที่ตกเป็นของกองทุนหรือที่กองทุนได้รับตามกฎหมายหรือโดยนิตินกรรมอื่น

(๖) ดอกผลของเงินหรือรายได้จากทรัพย์สินของกองทุน

มาตรา ๒๘ เงินที่ได้รับตามมาตรา ๒๕ (๔) ให้นำส่งเข้าเป็นรายได้ของกองทุนสลากรักษาอาชีพเพื่อสังคม และจัดสรรแก่กองทุนต่างๆ ตามอัตราส่วนดังต่อไปนี้

(๑) ไม่เกินร้อยละสามสิบให้กองทุนที่อยู่ในความรับผิดชอบของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ และจัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติ ได้แก่ กองทุนคุ้มครองเด็กตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองเด็ก กองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ กองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม กองทุนส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการตามกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ กองทุนเกี่ยวกับสตรีที่มีกฎหมายจัดตั้ง และกองทุนด้านการพัฒนาสังคมอื่นที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย

(๒) ไม่เกินร้อยละสามสิบให้กองทุนอื่นที่มีกฎหมายจัดตั้งที่มีวัตถุประสงค์ด้านการศึกษา ด้านส่งเสริมการพัฒนาภาคประชาสังคม และด้านศิลปวัฒนธรรม

(๓) ไม่น้อยกว่าร้อยละสี่สิบให้ใช้ในโครงการหรือกิจกรรมด้านพัฒนาสังคมที่ดำเนินการโดยวิสาหกิจเพื่อสังคมหรือองค์กรภาคประชาสังคมไม่ว่าจะมีสถานะเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ตาม ได้แก่ การป้องกันหรือลดผลกระทบหรือปัญหาที่เกิดจากการพนัน การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการพนัน การป้องกันและปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชัน รวมถึงการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากรกลุ่มเปราะบางหรือผู้ด้อยโอกาส

หากเงินในกองทุนสลากรักษาอาชีพเพื่อสังคมมีจำนวนเกินกว่าหนึ่งหมื่นล้านบาท ให้นำส่งเงินส่วนที่เกินดังกล่าวเป็นรายได้แผ่นดิน

มาตรา ๒๙ ให้มีคณะกรรมการกองทุนสลากรักษาอาชีพเพื่อสังคมประกอบด้วย

(๑) ประธานกรรมการ ซึ่งคณะกรรมการแต่งตั้งจากกรรมการตาม (๓)

(๒) กรรมการโดยตำแหน่ง ประกอบด้วย ผู้แทนสำนักงานปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี ผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกรมบัญชีกลาง

(๓) กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เสนอโดยองค์กรภาคประชาสังคมที่เป็นนิติบุคคล มีวัตถุประสงค์และมีผลการดำเนินงานด้านการพัฒนาสังคมไม่น้อยกว่าห้าปี ซึ่งสรรหาจากผู้มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ มีผลงาน

ทางวิชาการในด้านการคุ้มครองกลุ่มประชากร ด้านกลุ่มคนด้อยโอกาส ด้านเศรษฐศาสตร์หรือการเงิน ด้านบริหาร
จัดการ ด้านการพัฒนาสังคม ด้านกฎหมาย ด้านละหนึ่งคนรวมเป็นหกคน

กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิตามวรรคหนึ่งมาจากการสรรหาตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไขที่
คณะกรรมการองค์การกำหนด

ให้ผู้จัดการกองทุนเป็นเลขานุการ และให้ผู้อำนวยการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ในสำนักงานเป็น
ผู้ช่วยเลขานุการ

มาตรา ๓๐ ในมาตรา ๑๔ มาตรา ๑๕ มาตรา ๑๖ และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับกับการกำหนด
คุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม การดำรงตำแหน่งและการพ้นตำแหน่งด้วยเหตุอื่นของกรรมการกองทุนที่เป็น
ผู้ทรงคุณวุฒิ องค์ประกอบและการดำเนินการของคณะกรรมการสรรหา และให้นำความในมาตรา ๑๘ และมาตรา
๑๙ มาใช้บังคับกับการประชุมและค่าตอบแทนของคณะกรรมการกองทุนโดยอนุโลม

มาตรา ๓๑ ให้คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

- (๑) กำหนดแผนงาน และแนวทางการบริหารงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนและให้
ความเห็นชอบแผนการดำเนินงานของกองทุน
- (๒) อนุมัติจ่ายเงินจากกองทุนสนับสนุนกองทุนอื่นให้เป็นไปตามกฎหมายและตามหลักเกณฑ์
วิธีการและเงื่อนไขที่คณะกรรมการองค์การกำหนด และอนุมัติจ่ายเงินสนับสนุนแผนงานโครงการที่มีผู้ที่ยื่นคำ
ขอรับการสนับสนุนจากกองทุนโดยตรงตามระเบียบที่คณะกรรมการองค์การกำหนด
- (๓) อนุมัติจ่ายเงินเพื่อสนับสนุนแผนงานโครงการของสำนักงาน ตามที่คณะกรรมการให้ความ
เห็นชอบ
- (๔) กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และแนวทางการปฏิบัติสำหรับผู้ที่ได้รับเงินสนับสนุนจาก
กองทุน
- (๕) ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานของกองทุน รวมถึงกองทุนอื่นซึ่งใช้เงินกองทุนตาม
พระราชบัญญัตินี้
- (๖) ควบคุมดูแลการดำเนินงานและการบริหารงานทั่วไปตลอดจนออกระเบียบหรือข้อบังคับของ
กองทุน
- (๗) แต่งตั้งคณะอนุกรรมการหรือคณะทำงานเพื่อปฏิบัติงานอย่างหนึ่งอย่างใดให้เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์ของกองทุน
- (๘) กระทำการอื่นใดตามที่คณะกรรมการองค์การมอบหมาย

มาตรา ๓๒ ให้ประธานกรรมการ และกรรมการกองทุน และผู้จัดการกองทุน ได้รับเบี้ยประชุม
ค่าตอบแทนหรือประโยชน์ตอบแทนอื่นตามที่คณะกรรมการองค์การกำหนด

ให้อนุกรรมการ กรรมการประเมินผล หรือคณะทำงานได้รับค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายอื่นในการ
ปฏิบัติหน้าที่ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

มาตรา ๓๓ ให้กองทุนมีผู้จัดการกองทุนคนหนึ่ง ซึ่งผู้อำนวยการแต่งตั้งตามที่คณะกรรมการกองทุนเสนอ และให้อยู่ในบังคับบัญชาของคณะกรรมการกองทุน

ผู้จัดการกองทุนต้องเป็นผู้สามารถทำงานให้แก่กองทุนได้เต็มเวลา คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามให้นำความในมาตรา ๑๔ (๑) (๓) (๔) (๕) (๖) (๗) (๘) และ (๙) และมาตรา ๑๗ มาใช้บังคับ

มาตรา ๓๔ ผู้จัดการกองทุนมีวาระอยู่ในตำแหน่งคราวละสี่ปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่ต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๓๑ ในวันที่ได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใหม่ด้วย แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

อัตราเงินเดือนและผลตอบแทนอย่างอื่นของผู้จัดการกองทุนให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

ให้ผู้อำนวยการเป็นผู้ลงนามในสัญญาจ้างผู้จัดการกองทุน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการกองทุน

มาตรา ๓๕ นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระ ผู้จัดการกองทุนพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

(๑) ตาย

(๒) ลาออก

(๓) ออกตามกรณีที่กำหนดไว้ในข้อสัญญาจ้าง

(๔) คณะกรรมการกองทุนให้ออกโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการองค์การเพราะบกพร่องต่อหน้าที่ มีความประพฤติเสื่อมเสียหรือหย่อนความสามารถ

(๕) ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามสำหรับการเป็นผู้จัดการกองทุน

มติของคณะกรรมการกองทุนให้ผู้จัดการกองทุนออกจากตำแหน่งตาม (๔) ต้องประกอบด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนกรรมการเท่าที่มีอยู่

มาตรา ๓๖ กองทุนหรือหน่วยงานที่รับผิดชอบกองทุนตามมาตรา ๒๖ ต้องกำหนดหลักเกณฑ์เงื่อนไข ระเบียบในการขอรับการสนับสนุนเงินที่สอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวดนี้

มาตรา ๓๗ โครงการที่จะได้รับการสนับสนุนตามมาตรา ๒๘ (๓) ต้องไม่เข้าลักษณะใดลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(๑) โครงการหรือกิจกรรมที่เริ่มดำเนินการก่อนที่จะได้รับอนุมัติทุน

(๒) โครงการที่มีลักษณะส่งเสริมหรือสนับสนุนการพนันทุกประเภท พรรคการเมือง หรือองค์กร

ทางศาสนา

(๓) โครงการกู้ยืมเงินหรือนำเงินไปชำระดอกเบี้ยของผู้เสนอโครงการ ยกเว้นกรณีตามมาตรา ๔๓

(๔) แต่ไม่รวมถึงกองทุนผู้สูงอายุตามกฎหมายว่าด้วยผู้สูงอายุ

(๕) โครงการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อให้ได้มาซึ่งทรัพย์สินหรือสิ่งของที่เป็นประโยชน์ส่วนบุคคล

(๖) โครงการอื่นตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

มาตรา ๓๘ ผู้ขอรับการสนับสนุนจากกองทุน ต้องไม่มีคุณสมบัติต้องห้าม ดังต่อไปนี้

- (๑) ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ไม่เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา ข้าราชการการเมือง กรรมการหรือผู้ดำรงตำแหน่งที่รับผิดชอบในการบริหารพรรคการเมือง ที่ปรึกษาพรรคการเมือง หรือเจ้าหน้าที่พรรคการเมือง แต่ไม่รวมถึงกรณีเป็นสมาชิกพรรคการเมือง
 - (๒) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือไม่เคยเป็นบุคคลล้มละลายทุจริต
 - (๓) ไม่เป็นผู้มีพฤติกรรมที่ขัดหรือแย้งกับวัตถุประสงค์ของกองทุน
 - (๔) ไม่เป็นผู้ได้รับทุนหรือเคยได้รับทุนสนับสนุนโครงการหรือกิจกรรมจากผู้ประกอบกิจการธุรกิจ พนันทุกประเภทรวมถึงสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาลหรือองค์การสลากแห่งประเทศไทยในช่วงระยะเวลาสองปีที่ผ่านมานับจากวันยื่นขอรับทุน
 - (๕) ไม่เป็น กรรมการองค์การ กรรมการกองทุน ผู้อำนวยการ ผู้จัดการกองทุนหรือเจ้าหน้าที่ขององค์การตามพระราชบัญญัตินี้ รวมถึงคู่สมรสหรือบุตรโดยชอบด้วยกฎหมายของบุคคลดังกล่าว
- ทั้งนี้ คณะกรรมการกองทุนมีอำนาจกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับการสนับสนุนเพิ่มเติม

หมวด ๔

ระบบการจัดจำหน่ายสลาก การเงิน การบัญชี และการตรวจสอบ

มาตรา ๓๙ การจำหน่ายสลาก องค์การจะจำหน่ายเองหรือแต่งตั้งบุคคลอื่นจะเป็นคนเดียวหรือหลายคนเป็นตัวแทนจำหน่ายทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่คณะกรรมการองค์การกำหนด

ในกรณีที่ได้รับเงินช่วยราชการจากตัวแทนจำหน่าย ให้องค์การนำส่งเข้ากองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

มาตรา ๔๐ ค่าใช้จ่ายในการบริหารงานตามมาตรา ๒๕ (๒) ในปีหนึ่งๆ หากมีเหลือ ให้องค์การกักไว้เป็นเงินสำรองได้ไม่เกินร้อยละยี่สิบ ส่วนที่เหลือให้นำส่งเข้ากองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

เมื่อคณะกรรมการเห็นว่าเงินที่กักไว้เป็นเงินสำรองตามวรรคหนึ่งมีจำนวนสูงเกินสมควรหรือเกินความจำเป็น คณะกรรมการโดยคำแนะนำของคณะกรรมการองค์การมีอำนาจสั่งให้ลดจำนวนเงินสำรองนั้นลงให้คงเหลือเท่าที่คณะกรรมการเห็นสมควร ในกรณีดังว่านี้ให้องค์การนำส่งเงินที่สูงไปกว่าจำนวนที่กำหนดเข้ากองทุนสลากวิสาหกิจเพื่อสังคม

มาตรา ๔๑ ให้องค์การเปิดบัญชีเงินฝากไว้กับธนาคารที่เป็นรัฐวิสาหกิจ

มาตรา ๔๒ ให้องค์การจัดทำประมาณการค่าใช้จ่ายประจำปี โดยจำแนกเงินที่จะได้รับในปีหนึ่งๆ และค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินกิจการ ให้แยกเป็นงบลงทุนและงบทำการ งบลงทุนและงบทำการของสำนักงานให้นำเสนอคณะกรรมการเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ ส่วนงบลงทุนและงบทำการขององค์การให้นำเสนอคณะกรรมการองค์การเพื่อพิจารณาให้ความเห็นชอบ

มาตรา ๔๓ ในห้องกิจการวางและรักษาไว้ซึ่งระบบบัญชีที่เหมาะสม มีการลงรายการรับและจ่ายเงิน ทรัพย์สินและหนี้สินที่แสดงกิจการที่เป็นอยู่ตามจริงและตามที่ควรตามประเภทของเงินนั้นๆ พร้อมด้วยข้อความอันเป็นที่มาของรายการดังกล่าว และให้มีการตรวจสอบภายในเป็นประจำ

มาตรา ๔๔ ในห้องกิจการทำงบดุลและบัญชีรายรับรายจ่ายส่งผู้สอบบัญชีภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี

มาตรา ๔๕ ให้สำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินเป็นผู้สอบบัญชีทำ การตรวจสอบรับรองบัญชีและการเงินทุกประเภทขององค์การ

มาตรา ๔๖ ผู้สอบบัญชีมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบสรรพสมุดบัญชีและเอกสารหลักฐานขององค์การ เพื่อการนี้ให้อำนาจสอบถามประธานกรรมการ กรรมการ พนักงานและลูกจ้างขององค์การ

มาตรา ๔๗ ผู้สอบบัญชีต้องทำรายงานผลการตรวจสอบบัญชีและการเงินเสนอต่อคณะกรรมการภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันสิ้นปีบัญชี เพื่อให้คณะกรรมการเสนอต่อคณะรัฐมนตรี

มาตรา ๔๘ ให้มีคณะกรรมการประเมินผลและตรวจสอบการดำเนินงานขององค์การและกองทุนจำนวนเจ็ดคน ประกอบด้วยประธานกรรมการ และกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนหกคน ซึ่งแต่งตั้งโดยการเสนอแนะของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินจำนวนสองคนและกรรมการจำนวนสี่คนแต่งตั้งจากผู้ซึ่งมีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเงิน การพัฒนาสังคม การบริหารความเสี่ยง และการประเมินผล ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านการประเมินผลจำนวนไม่น้อยกว่าสองคน

ให้คณะกรรมการประเมินผลแต่งตั้งบุคคลที่เห็นสมควรเป็นเลขานุการ

คณะกรรมการประเมินผลการดำเนินงานของกองทุนมีวาระการดำรงตำแหน่งสองปีเพียงวาระเดียว เว้นแต่กรรมการประเมินผลจากสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน

ให้นำมาตรา ๑๘ และมาตรา ๑๙ มาใช้บังคับกับกรรมการประเมินผลและการประชุมของคณะกรรมการประเมินผลด้วยโดยอนุโลม

หมวด ๕

นี้ อายุความ และการจัดสวัสดิการพนักงานและลูกจ้าง

มาตรา ๔๙ ให้ถือว่า การออกสลากตามพระราชบัญญัตินี้เป็นการออกสลากโดยได้รับอำนาจจากรัฐบาลอันเป็นผลให้หนี้ที่เกิดจากการออกสลากดังกล่าวเป็นหนี้ที่อาจเรียกร้องให้ชำระได้ตามกฎหมาย และให้ถือว่า การออกสลากดังกล่าวนั้นเป็นการออกสลากที่ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้

ให้จัดเก็บภาษีหัก ณ ที่จ่ายสำหรับเงินรางวัลสลากตามอัตราที่อธิบดีกรมสรรพากรกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการองค์การ

ให้รางวัลสลากตามพระราชบัญญัตินี้ได้รับการยกเว้นภาษีเงินได้ในทำนองเดียวกับสลากกินแบ่งรัฐบาลตามประมวลรัษฎากรมาตรา ๔๒ (๑๑)

มาตรา ๕๐ สิทธิเรียกร้องให้ชำระหนี้อันเกิดจากการออกสลากตามพระราชบัญญัตินี้ ให้มีกำหนดอายุความสองปี

มาตรา ๕๑ ให้องค์การจัดให้มีกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ หรือกองทุนช่วยเหลืออื่นเพื่อให้สวัสดิการแก่พนักงานและลูกจ้างในการพ้นจากตำแหน่ง ประสบอุบัติเหตุ เจ็บป่วย หรือกรณีอื่นอันควรแก่การได้รับสวัสดิการ

การจัดให้มีกองทุนบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง กองทุนสวัสดิการ หรือกองทุนช่วยเหลืออื่นตามวรรคหนึ่ง หลักเกณฑ์การจ่ายเงินบำเหน็จพนักงานและลูกจ้าง การออกเงินสมทบ การจำแนกประเภทของผู้ได้รับสวัสดิการ การจ่ายเงินสวัสดิการ และการจ่ายเงินช่วยเหลืออื่นใด ตลอดจนการจัดการเกี่ยวกับกองทุน ให้เป็นไปตามข้อบังคับที่คณะกรรมการหรือคณะกรรมการองค์การกำหนดแล้วแต่กรณี

หมวด ๖

บทกำหนดโทษ

มาตรา ๕๒ ผู้ใดขายสลากแก่บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ผู้ใดใช้หรือยุยงส่งเสริมให้บุคคลซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์เป็นผู้จำหน่ายสลาก ต้องระวางโทษตามวรรคหนึ่งด้วย

สลากตามวรรคหนึ่งไม่สามารถนำมาขอรับเงินรางวัลตามพระราชบัญญัตินี้ได้

มาตรา ๕๓ ผู้ใดจัดให้มีการเล่นสลากหรือการเล่นซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกันโดยมิได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ ผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทแต่ไม่เกินสองแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๕๔ ผู้ใดแสดงข้อความอันเป็นเท็จต่อประชาชน ปกปิดความจริงซึ่งควรบอกแจ้งให้แก่ประชาชนหรือหลอกลวงเกี่ยวกับการออกรางวัลสลาก ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งล้านบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ให้ถือว่า การออกรางวัลสลากตามวรรคหนึ่งไม่มีผลตามพระราชบัญญัตินี้ และให้สำนักงานหรือองค์การมีอำนาจขอให้ศาลมีคำสั่งยึด आयัดหรือสิ่งรับเงินรางวัลและทรัพย์สินอื่นที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิดตามวรรคหนึ่งให้ตกเป็นของแผ่นดิน ทั้งนี้ สำนักงานหรือองค์การมีสิทธิเรียกร้องค่าเสียหายจากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งด้วย

มาตรา ๕๕ ห้ามมิให้ผู้ใดเสนอขายหรือขายสลากที่ออกตามพระราชบัญญัตินี้ และยังไม่ได้ออกรางวัล เกินกว่าราคาที่กำหนดในสลาก

หากผู้ใดกระทำความผิดตามวรรคหนึ่งต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

หากผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งเป็นองค์กรการกุศลหรือองค์กรเอกชนที่เป็นนิติบุคคล ซึ่งทำข้อตกลงหรือสัญญากับองค์กรหรือสำนักงาน ผู้ฝ่าฝืนต้องระวางโทษปรับทางปกครองตั้งแต่ห้าหมื่นบาทแต่ไม่เกินห้าแสนบาท หรือไม่น้อยกว่าจำนวนเงินที่ขายเกินราคาที่กำหนดไว้ แล้วแต่จำนวนใดจะมากกว่ากัน และให้ถือว่าเป็นการกระทำความผิดเงื่อนไขตามข้อตกลงหรือสัญญาจำหน่ายสลาก

มาตรา ๕๖ หากผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๕๒ มาตรา ๕๓ มาตรา ๕๔ หรือมาตรา ๕๕ เป็นผู้อำนวยการ กรรมการองค์การ กรรมการกองทุน หรือเจ้าหน้าที่หรือพนักงาน ลูกจ้างของสำนักงานหรือองค์การ ต้องระวางโทษเป็นสองเท่าของโทษที่กำหนดไว้สำหรับความผิดนั้น

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๕๗ ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ให้เริ่มดำเนินการแต่งตั้งและสรรหาบุคคลเพื่อเป็นคณะกรรมการองค์การตามมาตรา ๑๓

มาตรา ๕๘ ภายในหกสิบวันนับแต่วันที่มีการแต่งตั้งคณะกรรมการองค์การตามมาตรา ๑๓ แล้ว ให้เริ่มดำเนินการสรรหาบุคคลเพื่อเป็นผู้อำนวยการตามมาตรา ๒๑

มาตรา ๕๙ ในระหว่างที่ยังมิได้แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่งประเทศไทยตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการสลากกินแบ่งรัฐบาลตามพระราชบัญญัติสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับทำหน้าที่คณะกรรมการบริหารองค์การสลากแห่ง